

POESIE

DE

B. PETRICEICU-HASDEU.

S ki új utat tör : gaz és túske várja...

Cine rumpe o calle nouă, aşteptă pulbere şi scaieţi...

Petőf.

BUCURESCŢI

TYPOGRAPHIA LABORATORILORU ROMĂNI

19. STRADA ACADEMIEI, 19

1873

1871
An. 15145.

P O E S I E

DE

123063

B. PETRICEICU-HASDEU.

105
Si ki ūj utat tōr : gaz és tūske vārja...

Cine rumpe o calle nouă, așteptă pulbere și scaieți...

Petöfi.

20531
839.0-1
Donațiunea Maiorescu

BUCUREȘCI

TYPOGRAPHIA LABORATORILORŪ ROMĂNI

19. STRADA ACADEMIEI, 19

1873

15145
219800
211

1956

1961

B.C.U. Bucuresti

C20521

Inamicul versurilor me
 D. T. L. Maioreșu,
 primul exemplar
 edit de sub presă,
 ca suvenir.

P R E F A Ț Ă

Masde

Nici o dată n'așu fi cutezată a scóte la lumină această anatomie a sufferințelor melle, decât nu scieamă că unora li place sumbra și violenta pictură a lui Caravaggio, în care veđi numai ósseși mușchi în locu de frageda și catifelata carne.

Genulú imperiosú allú inspirațiunii melle poetice offeră așpra ideia sub o formă dură.

Mai multe buccăți din colecțiunea de față, bună óră «Viersulú», «Lui N. Nicolénu», și altele, espică pêne la unú punctú țținele sociale, pe carí se mișcă acestú fenomenú psihologicú.

De câte ori mi s'a întemplată a fi dulciū și mol-
țatecū, mă miramū eū insu-mī.

Éccē o prefață, în care unū autorū se face fără
milă propriulū seū criticū!

HASDEU.

FRUNDELE

Ut sylvæ foliis pronos mutantur in annos,
Prima cadunt....

HORATIUS.

Bubue furtuna,
Una câte una
Frundele răpite
Cadă și retăcescū :

Arborulū suspină,
Înse nu se 'nchină,
Infruntându ispите
Peptu-î bărbătescū!

* * *

Și la primă-veră
O verdetă eră
Mugurindă îmbracă
Falnicul stegiară :

Vântul urlă-geme,
Trunchiul nu se teme,
Foile cândă plécă —
Altele resară !

* * *

Arboru-î ideia,
Frunțele-să aceia
Ce'nviueză țera
Ș'o rădică susă :

Cândă furtuna muge
Și fricosul fuge,
Alții iewă povéra
Celloră ce s'aă dusă !

CRANULŪ

LUI MIHAIŪ CELLU VITÉZŪ

Susŭ la Délŭ în monăstire
Se păstréză
O trunchiată suvenire,
De trei secolŭ prefăcută
Intr'unŭ negru putregaiŭ.

Plécă'ŭ capulŭ, mări Române,
Și oftéză,
Căci din gloria trecută,
Ce zimbise o minută,
Astă-dŭ totŭ ce'ŭ măi remâne
Este céfa lui Mihaŭ!

* * *

Ba ridică mândra frunte —
Și 'nainte!
Fâ din gândul tău o punte,
Ca să legi cu bărbăție
Timpul vechiu cu noul tău;

Și privind aceste oșe,
Oșe sfinte,
Tu să crezi că o să mai fi
Pentru biata Românie
Alte zile mai frumoase
Ș'ună allă douilea Mihaie!

* * *

Cându-ți ernală, cându nu-ți sorală
Cându-ți ceta, —
Nemerindă uscata florală,
Omulă stă și să gandală :
D'ășu așunge pên' la maie!

O s'agiungă și tu, Române,
Iară la vieță!
Uite néua se topesce,
Iaca fulgerul trăsnesce,
Vaî de litfele păgâne :
Tună gróznicul Mihai!...

LA IULIA

Cândū vëdū o flóre
Lucindū la sóre
Ca o lumină din curcubeu,
Mě facū o rađa,
Ca coloréđa
Florī și mai mândre pe chipulū teū!

* * *

Cândū pe sub séră
În primă-véră
Preveghitórea cântă cu dorū,
Pe'ntre suspine
Gândindū la tine,
Te-auđū, iūbito, șoptindū amorū!

* * *

Cândă luna 'n unde
Galeșă s'ascunde,
Versândă în vallurī mī de scīnteī,
Eū giurū, Iuliă,
Că-ī multū măi viuă
Vēpaia dulce din ochiī teī!

* * *

Cândă în altare
Vinū cu 'ntristare
S'adorū în pace pe Cellū de susū,
Vēdū pe icónă
Sânta Madónă,
Și bietulū cugetū la tine'ī dusū!

* * *

Nemicū nu'mī place!
Anima tace,
Dērū mintea 'ntrēbă de multe orī :

Să fii tu óre
Maí dalbă flóre,
Decátü atâtea sublime florí!

* * *

Scínteí plăpânde,
Stelluțe blânde,
Să nu maí fie ca 'n ochiulü teü?
Să fii tu óre
Lună și sóre,
Lună și sóre și Dumneđeü?...

* * *

Suffletü, gíuniă
Și poesiă
Astü-felü se 'nchină la đina lorü,
Pe lóngă care
Totulü se pare
O nópte négră, unü negru norü!

* * *

Suffletă, giuniă
Și poesiă
Sunt căllătore p'acestă pămîntă :
Orî-ce le place,
Voră să'lă îmbrace
În haîna țerreî de unde sîntă!

* * *

Suffletă, giuniă
Și poesiă
Din ceră în lume cândă retăcescă,
Adducă cu sine
Forme divine
Și prin iubire le respăndescă!

SEVERINŪ

Podulŭ lui Traianŭ. — Turnulŭ lui Severŭ. — Corulŭ de pe unŭ
vassŭ-aburŭ italianŭ.

INCHINATU NATIUNII ITALIANE PENTRU DIOA INTRARII M. S. REGELUI
VICTORU-EMANUELE IN ROMA.

DIALOGU

Si faccia lieto udendo la novella,
E dice : Roma mia sarà ancor bella!

*Se face veselŭ, auzindŭ noutatea, ŝi
dice : Roma mea va fi încă frumósă!*

PETRARCA, canz II.

TURNULU LUI SEVERU

Ceŭ noŭ, bĕtrână punte, a cării lungă calle
Prin douĕ-deci de secolŭ d'abia ni-a mai păstratŭ
O pétră spulberată, unŭ monumentŭ de gĭale,
Sub unda transparente ca'n lacrimi înecatŭ ?

*

Ce'î nouă, bătrână punte, tu sempiternă mósste,
 Agiunsă ca vitézulú de vĕrstă gărbovită,
 Ce'lú vede trecĕtorulú, dar nu-lú mai recunnósce,
 Şi 'n gĭosú îşi plĕcă géna moşnégulú umilitú ?

*

Ce'î nouă, bătrână punte, pe care dinióre
 Traiamú cellú bunú, cellú mare şi cellú dumneđeescú
 Adduse grăú italicú în dacice ogóre
 Ş'a resăditú dintr'ĕnsulú poporulú românescú ?

*

Eú vĕđú collea pe fluvĭu, lăssăndú în urmă spume
 Cumú sbórá unú bălaurú, ce vérsă fumú şi focú;
 Intrĕbă-lú : d'unde vine şi ce mai veste'n lume ?
 In lumea ce s'agită, uităndu-ne pe locú!...

CORULU DE PE VASSU-ABURU

Si faccia lieto udendo la novella,
 E dice : Roma mia sarà ancor bella!

PODULU LUI TRAIANU

Tresaltă! Acéstă limbă, sublimă și naivă,
Puternică și blândă, infernă și paradisă,
Menită desmerdării și urrei d'o-potrivă,
Mă-a mai șoptit o-dată aievea seă în visă!

*

Tu ești cu multă măi tânăru, o turnule-nepote,
Și stândă ca sentinellă, p'ună munte pironită,
Te-aă măi cruțată natura și barbarele glóte,
Pe cândă pe mine omulă și vallulă m'aă sdrobită!

*

Surprinde dar din culme accentele sonóre,
Purtate pēu' la țermuri pe undele d'argintă;
Ascultă, ah ascultă! Nu'ți amintesci tu óre
Vibrândă aceste sonuri la ceă ce nu măi sîntă?

*

Așa grăiaă titaniă, ce te-aă plântatū pe stâncă
Și m'aă vērētū aice în uriașulă vadū,
Cândū repetaă Carpații și Dunărea adâncă
Cuvintele 'nvēțate la Etna și la Padū!

CORULU DE PE VASSU-ABURU

Si faccia lieto udendo la novella,
E dice : Roma mia sarà ancor bella !

TURNULU LUI SEVERU

O da, acéstă limbă, ce sună romănesce, —
Căci apa, murmurândă în cuibulă din isvoră,
E totă aceia-și apă ș'atunci cândă retăcesce,
Ducendă în depărtare allă țerrei selle doră ;

*

O da, acéstă limbă... Dar tu, bătrână punte,
Uitat'ăi *palischerme*, *turette* și *galeș* :
Acele mândre barce, cu Sântulă Gîorge 'n frunte
La loculă unde Roma punea pe semi-dei ?

*

Din Genova superbă mărfășii plini de fală,
Cu cumpăna 'ntr'o mână și cu pumnarulă trasă,
Vorbău acéstă limbă, cândă flămura itală
Dicta pe Pontă, pe Istru și pêne la Caucasă !

*

Cincî vécurî sunt d'atuncea, și altele vr'o dece
 S'aũ dusũ de mai 'nainte, de cândũ eũ urmãrescũ
 Totũ ce pe delũ se mișcã, totũ ce pe fluviũ trece,
 Pãndindũ cu nerãbdare unũ óspe latinescũ !...

CORULU DE PE VASSU-ABURU.

Si faccia lieto udendo la novella,
 E dice : Roma mia sarà ancor bella !

PODULU LUI TRAIANU

O turnule-nepóte, de ce mî-adducĩ a-minte,
 Cã nu mai sîntũ Traianĩ și deĩ nu mai sîntũ ?
 Anni doue-miĩ aprópe, culcatũ pîntre morminte,
 Eũ dormitaĩ ferice, vissãndu-ĩ pe pãmẽntũ !

*

Ecoulũ de pe Mare mĩ-a povestitũ adesea
 Rostogolirea Urbii sub goticulũ piciorũ,
 Și vrẽndũ sã mẽ consóle, imĩ totũ spunea genesea
 Popórelorũ nãscute din mórtea mumei lorũ !

*

Dar eü lässamü sä fugă resunetulü sinistru,
 Făcându-më a crede c'ăşa mi s'a părutü,
 Şi cufundatü cu pétra în primitivulü Istru,
 Më cufundamü cu gândulü în vechiulü meü trecutü!

*

Şi decă de 'ntëmplare în dulcea'mi reveriă
 Më gădila vr'o vorbă cu timbrulü strămoşescü,
 Gïuramü că sîntü Quirişii, gïuramü că Roma-î viă,
 Gïuramü că Veteranii în Dacia sossescü!

CORULU DE PE VASSU-ABURU

Si faccia lieto udendo la novella,
 E dice : Roma mia sarà ancor bella!

TURNULU LUI SEVERU

Illusiuni perdute! Illusiuni amare!
 Cândü më 'nnălţa pe mine rescriptulü lui Severü,
 Degia d'atunci gigantulü Traianü cădea 'n uitare
 Şi Panteonulü nostru se prăvăllia din cerü!

*

La Seina și la Minho, aice și la Tibru,
Teütonica năvallă și deulă din İordană
Făcëndü ca vechia lume să'și pérđă ecilibru,
Dedeăü în capü lui Gioue și Divuluı Traianü!

*

Și-aü appărutü d'o-dată popórele postume,
Totü némuri măi mēnunte, totü viță de pigmei :
Romani prin graiu și sânge, Romani prin chip și nume,
Dar unitatea Romei — n'aü moștenit'o ei!

*

Așa'sü Italianii, ce saltă lóngă tine
Și cântă de pe plută vr'unü versü din carnavalü :
Republice, ducate, regaturı arlechine,
Danțândü cancanü în giurulü paiațuluı papalü!...

CORULU DE PE VASSU-ABURU

Si faccia lieto udendo la novella,
E dice : Roma mia sarà ancor bella!

PODULU LUI TRAIANU

Ei aũ stătutũ în calle. Și ce'i popresce óre?
 Atâtea miĩ de vasse trecurã fãr'a sta...
 Se uĩtã dreptũ încóce cu fețe zĩmbitóre...
 Sĩntũ veselĩ... Éccẽ unii începũ a m'arrẽta...

*

Traianũ! Traianũ! — resunã, privind-mẽ cu toțiĩ.
 E vorba despre mine.... O, nẽmule latinũ!
 Cândũ opera strãbunã admirã strãnepoțiĩ,
 Aprópe'i deșteptarea și timpulũ maĩ seninũ!

*

A lui Severũ fãpturã, nãscutã'n ñille sumbre,
 Cândũ Roma'n agoniã grãbĩa sfẽrșitulũ seũ,
 Tu vieța scii prin mórte și rađele prin umbre,
 Mãrirea prin cãdere și binele prin reũ!

*

Nu maĩ cobĩ, sãrmane! Aũspiciele talle
 Credința re'nviueriĩ în mine n'aũ repusũ!
 Tu stai pe naltulũ munte, dar te-aĩ plecatũ în valle;
 Eũ ñacũ în trista valle, dar aspirãndũ în susũ!...

CORULU DE PE VASSU-ABURU

Si faccia lietto udendo la novella,
E dice : Roma mia sarà ancor bella!

TURNULU LU SEVERU

De ce'i atăta pripă p'o slabă nălucire
A rădica speranței unū templu tămăiatū ?
Ei te-aū ochitū în trecētū — și tu cu fericire
Zidesci p'o cătătură feericulū palatū!

*

Mulți aū mai fostū p'aice, s'aū totū uitatū la mine,
Mī-aū datū ocolū de doūe, de trei, de patru ori,
Sillabisindū pe peptu'mī cuvintele latine —
Și fără să 'ntellégă plecândū nepëssători!

*

Așa croitū e vulgulū : o lespede antică
Reține ca prin farmecū colindătoru'ī mersū;
Dar numai ochiulū vede, érū cugetulū nemică,
Și totulū dup'o clipă din ânimă s'a ștersū!

*

Maî bine îan ascultă, ce maî vorbescû ei óre,
Mascândû profunda bubă sub chipulû lorû voiosû :
Grimasa cea din urmă a omulû cândû móre
Şi simte că trăise cu totulû de prisosû !

CORULU DE PE VASSU-ABURU

Si faccia lieto udendo la novella
E dice : Roma mia sarà ancor bella !

PODULU LUI TRAIANU

Evoë, ãi frumósă ! Evoë, ãi mărétă !
Aşa precumû bacchanta striga lû Adonisû,
In óra cândû Destinulû îllû rechiăma la viétă,
Maî giune şi maî falnicû scoţându-lû dîn abisû ;

*

Evoë, ãi mărétă ! Evoë, ãi frumósă !
Şi eû striga-voiu astă-ãi, cândû marele martirû,
Latinitatea mândră, putinte, luminósă,
Renasce deslăntată din negru'i cimitirû !

*

O turnule-nepóte, ı-amú auđıtú acuma!
 Italia unită le dă acestú avêntú!
 Din cruda desbinare, ce-ı frămênta ca ciuma,
 Nemicú nu măi rıngesce pe classiculú pămêntú!

*

Aúsoniı tođı ca unulú și care măi de care,
 Din culmile alpine și pên' la Lilibeú,
 Se strıngú în Capitoliú la vechile'ı altare
 Și 'n Vaticanú se 'nchide pretinsulú Dumneđeú!

CORULU DE PE VASSU-ABURU

Si faccia lieto udendo la novella,
 E dice :. Roma mia sarà ancor bella!

TURNULU LUI SEVERU

Italia 'ı departe! . . In Dacia victimă,
 A lui Traianú vedettă, aruncă 'tı ochiı teı :
 Privesce-o 'nstrăinată fărımă cu fărımă,
 Pe cândú Legionariı se cêrtă eı cu eı!

*

Italia ți schînteia : cîndu este numai una,
Se stinge ne'nțellésă ca tainiculă suspină!
Schînteia mai multe ți trebui, sossindă apoi furtuna
Pe tóte să le 'ncingă într'ună focarū latinū !

*

Tu dicit, bētrână punte, că eū născuī în lume
În dillele de doliū, cîndū Roma șovăia :
D'aceia, ah, d'aceia amū cunnoscutū anume
Terribila cangrenă, ce peptū ți sfășiea !

*

E reū, cîndū gîntea 'ntrégă prin cugetū și simțire
Nu légă pretutindenī unū singurū nodū romanū :
Unirea la unū capētū totū încă nu-ī unire...
Infrênă'ți veselia, o Podulū luī Traianū !

CORULU DE PE VASSU-ABURU

Si faccia lieto udendo la novella,
E dice : Roma mia sarà ancor bella !

PODULU LUI TRAIANU

Eū n'amū perdutū credința în timpulū măi ferice,
Cândū Daci'a să scape din giugulū dușmănescū,
Și tótă Romănimea se va'ntruni aice,
Precumū Italianiī în Roma se 'ntrunescū!

*

Căci eū sum începutulū Provinciei Traiane,
Și primu'ī passū în lume a fostū la Severinū,
Și totu-ī plinū în giuru'mī de urmele romane,
De gloria străbună, de geniulū latinū!

*

Apoi gruppați frățesce din Tissa pên' la Mare —
O veghe depărtată trămisă din Appusū —
Vorū măi avé Romăniī o țintă și măi mare,
Pășindū p'acea-și calle din ce în ce măi susū!

*

O turnule-nepóte, eū totū nutrescū speranța
Să veđū într'o cunună colossulū pan-latinū :
Iberulū, Lusitanulū, și Dacia, și Franța
Serbândū Democrația pe Délulū-Aventinū !...

V I E R S U L Ū

Homerŭ cãnta mãnia divinului Achille
    Și Dante Tartarulŭ cãnta :
Poetulŭ, cãndŭ se nasce în amãrite ȃille,
Amarŭ și ellŭ ca lumea, nu cãntã pe copille,
Nici cupa bacchanalã nu'lŭ pôte îmbãta!

* * *

Și eŭ cãte o datã smulgŭ harpa din tãcere,
    Cãndŭ sparge Muza peptulŭ meŭ,
Cãci ȃnima sdrobotã resunã prin cãdere
Și saltã desperatã în spasmurŭ de durere,
Scoțẽndŭ din agoniã unŭ țipetŭ scurtŭ și greŭ ;

* * *

O poesiă négră, o poesiă dură,
O poesiă de granitū,
Mișcată de terróre și palpitândū de ură,
Ca vocea răgușită pe patulū de tortură,
Cândū o sillabă spune unū chinū nemărginitū !

* * *

Arū fi o ironiă să cântū eū florī și stelle
In véculū nostru pe pămēntū,
Cândū elle sunt o larvă, grimată cu vāpselle,
Érū adevērulū geme tempeste și resbelle,
Blăstemū, urgiă, negurī, puciōsă și mormēntū !

* * *

Lăssați pedestrei próze minciuna curtezană !
Allū cântulū entuziasmū
Respinge veselia spoită și viclénă,
Cândū totulū împregiuruī printr'o immensă rană
Essală din cangrenă unū colossalū miasmū !

* * *

Homerŭ cãnta mânia divinului Achille *
Și Dante Tartarulŭ cãnta :
Poetulŭ, cândŭ se nasce în amãrite ðille,
Amarŭ și ellŭ ca lumea, nu cãntã pe copille,
Nici cupa bacchanalã nu'lŭ pôte îmbeta!

FEMEIA CU CĂȚELLULŪ

(FABULA)

Mî-a venitŭ ađi o ideia,
Vedendŭ pe podŭ o femeia,
Întocmai ca țerra mea,
Vaî de mine și de ea !

*

Unŭ copillașŭ, ca o flóre
Ce 'mbobocesce la sóre,
Abia pășia pe picíore,
Mergendŭ singurellŭ pe podŭ,
Mereŭ isbitŭ de norodŭ
Și făr' agiutorŭ de nime
Croindu-și drumŭ prin mulțime,
Căci mă-sa, muíere rea,

In brațe la sînă ținea
O spurcată de cățea,
Indopând'o totu cu pîne
De'ți părea mamă de căne, —
Pên' ce pruncuțulu sărmanu
A căduțu pe-unu bolovanu
Ș'a spartu céfa mititellulu,
Remănendu mumei — cățellulu !

*

Țerra mea astă-dî orî mîni
Totu asemenea o pate,
Uitându fii seî Români
Pentru feliu de feliu de căni,
Adduși din străinătate...

*

Péccate !

LA ROMÂNIA

Allons, enfants de la patrie!

Purtându pe trupū înfipta ghiară
Și 'n sufletū drosdiî de veninū,
De dece ori sărmana țerră,
Remasă 'n voiă la străinū,
D'abia putëndū să mai respire,
Mereū lovită de callēi, —
De ce te plângi c'a ta peire
Îți vine dela fiiî tei?
O nu și nu, iubito mamă!
Acei ce róbă te-aū trădatū
Prin furtișagū Români se chiamă,
Măngindū unū nume usurpatū!

*

Trecut'aũ vagabunde glóte
Prin ospĕtosulũ teũ ogorũ,
Și ți-aũ lăssatũ în urmă tóte
Gogoși de vierme rođetorũ!
Unũ veneticũ îți dá cu petró,
Îți dá unũ altulũ cu cïomagũ,
Primiți la mėsă și la vétră
In locũ sã đacă lóngă pragũ!
O nu si nu, iubito mamă!
Acei ce róbă te-aũ trădatũ
Prin furtișagũ Românĩ se chiamă,
Măngindũ unũ nume usurpatũ!

*

Eĩ nu-ți sunt fiĩ! Privesce-ĩ bine :
Cunnósce-ți laptele din sínũ
Și din năpărcele străine
Allege puĩulũ de Românũ!
Nu blăstĕma victima frunđă,
Ci scutur'o de negriĩ gĩđĩ :
In foĩ sã nu se mai ascunđă
Cumplita dróia de omiđĩ!

O nu și nu, iubito mamă !
Acei ce róbă te-aũ trãdatũ
Prin furtișagũ Romãni se chãamã,
Mãngindũ unũ nume usurpatũ!

*

Deschide cronica strãbunã
La anniĩ marilorũ nevoi,
Cãndũ sãrtea fulgerã și tunã
Potopũ și flacãrã pe noi :
Sã veđi c'acea grozavã ciũmã,
Ce 'n veci de veci te-a otrãvitũ
Ș'acuma érõși te sugrumã, —
E veneticulũ inffitũ !
O nu și nu, iubito mamã !
Acei ce róbă te-aũ trãdatũ
Prin furtișagũ Romãni se chãamã,
Mãngindũ unũ nume usurpatũ!

*

Romãnulũ geme 'n bãttãturã,
Pe cãndũ strãiniĩ chiuescũ
Și urlã cãntece de urã,
Sugẽndũ pãmẽntulũ romãnescũ!

Iar tu, o scumpo Romăniă,
Tu nu scii singură ce ȃci,
Lovindũ pe fi-ȃi cu mânia
In locũ sã baȃi pe venetici!
O nu Ńi nu, iubito mamã!
Acei ce róbã te-aũ trãdatũ
Prin furtiŃagũ Romãni se chiamã,
Mãngindũ unũ nume usurpatũ!

*

Sunt mulȃi Romãnii prin cãtune,
Sunt mulȃi ca stellele din cerũ,
Dar norulũ greu cãndũ ii supune
Luciferii in cẽȃã pierũ!
Sunt mulȃi Romãnii in totũ loculũ,
Sunt mulȃi ca flórea din grãdinã,
Dar nu s'a desvëllitũ boboculũ
Impedecatũ de mărãcinũ!
O nu Ńi nu, iubito mamã!
Acei ce róbã te-aũ trãdatũ
Prin furtiŃagũ Romãni se chiamã,
Mãngindũ unũ nume usurpatũ!

*

De vrei să scapi duiósa rađa
A mií de stelle románesci,
Tu norulú ce le 'nmormêntézá
Din cerulú țerrei să 'lú gonesci!
De vrei să smulgí plăpânda flóre
Din burueni și din scăeți,
Tu-í fă curêndú unú locú la sóre :
Haí dérö la plivitú, băeți!
O nu și nu, iúbito mamă !
Acei ce róbă te-aú trădatú
Prin furtișagú Româní se chîamă,
Mângindú unú nume usurpatú !

MUNTELE ȘI VALLEA

Nebună, nebună de miî de orî
Acellu ce cată grâu și florî
Pe munții retăciți în nori :
Sunt tari, sunt naltî, sunt de granitû,
Dar fruntea lorû cea triumfală
Abia rodesce cu sfială
Unû mușchiû mênuntû și otrăvitû.

*

Priviți, priviți aceste văi,
De rîulețe și de căi,
De busuióce și de clăi

Bresdate ca unŭ curcubeuŭ :
Se scaldă struguru 'n lumină,
Și esse mierea din albină,
Și totu'i plinŭ de Dumneđu !

*

Nu susŭ, nu susŭ la ceï avuți,
In norii fumuluŭ perduți,
Se nascŭ fecundele virtuți :
Poporulŭ ce suspină giosŭ,
E singurŭ vallea roditore,
În care creșce grău și flóre,
Bunŭ și frumosŭ !...

P O R T R E T U L Ț

BALLADA

Zîmbîa frumósă fétă, ca flórea cândú o rađă,
O rađă de pe urmă mai vine din appusú ;
Zîmbîa cu fericire, căci nu voià să crédă,
Că sórele se duce, că sórele s'a dusú !

* * *

Zugravulú se răpede zîmbirea'í să surprindă :
Copilla ce zîmbesce privindú p'allú eí iubitú !
Ca sângele din rană, pe fărmecata pîndă
Remase mărturiă surrîsulú amăgitú !

* * *

Vëndută și gonită, ea ȃce sub țerrână,
Dérú și din grópă chiamă pe trădătorulú seú :
Mustrarea 'lú totú împinge să ȃea portretu'n mână,
Și zîmbetulú victimei omórá pe calléu !

COMLOTULŪ BUBEÎ

La descrizione che gli antichi ci hanno lasciata de'leprosi, fa orrore. Nel 1321 que' miseri si consigliarono che, se trovasser modo di comunicare a tutto il mondo l'orribil morbo di cui erano contaminati, potrebbero anch' essi salire in signoria ed aver parte nelle umane grandezze. E però si diedero, dicesi, a corrompere le acque con polveri velenosi, tanto in Francia che appresso al Reno...

Cibrario, Economia politica del medio evo, lib. III, cap. 2.

I

Era 'ntr'o betrână pădure,
Din care vrăsmaşa secure
Nu smulse o créngă de bradŭ :
P'o stâncă de fulgerŭ crepată,
P'o rîpă de şerpî îmbăllată,
P'o beznă cu fundulŭ în iadŭ.

În cuibulă acei văgăune, —
Precumă într'o cronică spune
Din secolulă patru-spre-deci, —
A fostă o petrecere mare :
Leproșii din miă de hotare
Veniră pe miă de poteci.

Vedeai o iconă grozavă!
Totă bube, pocnindă de otravă,
Pe brațe, pe cõpse, pe frunți!
Otrepură, de multă închegate
Lipite pe răni destupate,
Ca nisce orribile punți!

Obraziă loră, — cronică spune, —
Păreaă ca ună focă de tăciune
Cu spuđă 'nvellită împregiură,
Cândă negrulă cu roșulă s'allungă,
Trecendă pe de latură în dungă
Albă, vënëță, și galbenă, și sură!

S'aședă pe gândură în erbă,
Și buba pe bubă se 'ntrebă :
Cumă merge și cõi de făcută,

În lume să nu mai domnescă
Tăria și fala trupescă,
Frumosul călcându pe cellu slutu!

Se scólă atunci din grămadă
O fiéră, unū monstru, o pradă
A unū sarcasmū infernalū :
Atătū de urritū că vedēndu-lū,
N'ai pune pe ómenī d'a-rēndulū
Cu cellū mai hidosū animalū !

Se umflă a scóte cuvēntulū,
Și par'că vuesece mormēntulū
Resună unū glasū din plămānī,
Pe care ea toți să'lū auđă,
Îllū trage prin nări și prin buđă,
Sudórea curgēndū peste rānī!

«De prin puțuri și isvóre
Tótă lumea bea, —
Așa ellū dicea, —
Frațilorū, precepeți óre
Cugetarea mea ?

«Apa'ī pentru noi scăpare,
Iute la fóntānī,

Din glesne și mânî
Dați-le cu mică și mare
Puróie din rănî!

« Tóte țerrelle să fiă
De susă pêne giosă
Și pêne la osă
Ună poporú de carne viă :
Leprosă și leprosă !

« Ha, ha, ha ! Să veđi atunce
O viță ș'unú soiu,
Intocmaí ca voi :
Unde'í sântulú ca s'arunce
Cu pétra în noi ?... »

II

Trecu d'abia o lună,
Buboșii împreuuă
Acumú din noú s'adună
In codrulú cellú spurcatú ;
Dar nu maí este giale,
Ci rîsurí triumfale,

Sunându în delú și 'n valle,
Ca dracii în sabbatú !

Adduce fie-care
Cu sine pe spinare
Buccata'i de mâncare
• La prândulú cannibalú :
Nemăcinate grăne
Servindú în locú de pâne
Cu vr'unú ciolanú de căne
Séu unú piciorú de calú !

Apoi voiósa cétá,
De stêrvurí săturatá,
Incinge desfrénatá
Unú danțú nerușinatú :
Satanú rîngindú se pune
Cu pompá să 'neunune
Cumplita urriciune
Cu grózniculú pëccatú !...

Strigați de bucuriá,
Sáltați de veselíá,
Căci lepra cu urgiá
Se mișcă passú la passú :

Prin tîrguri și prin sate,
Cu ape 'nveninate
Ea țerrelle resbate,
Puțină i-a mai remassă!

Priviți-o cumă pătrunde
In turnurile, unde
D'abia se mai ascunde
Seniorulă tremurândă :
Bordeiulă și palatulă,
Săraculă și bogatulă,
Opinca și 'mpăratulă
O voră simți pe rîndă!

Atunci din voi ori-care
Va fi ușorū în stare
Și ellū s'agiungă mare,
Căci lepra 'i chiarū pe tronū!
Și éccē din nemică
Bubosulă se rădică
Marchese ori vlădică,
Séu cellū puțină baronū!

Și nu viséză nime,
C'o nouă nobilime

Se urcă la 'nălțime
Pe feodalul caru !
O bubă moștenită,
De secolî învechită,
E cea mai strălucită :
Leprosu ereditaru !

In urmă, se 'nțelege,
Veți născoci o lege,
Că nimeni nu s'allege
De nu va fi bubosu :
Căci este cu dreptate,
Ca prin majoritate
Rötundu să mergă tóte
Sub cerul luminosü !

O gónă 'nvierșunată
Se va porni pe dată
In lumea cea curată
Pe bietulü nesuppusü,
Ce nu vrea să 'ntellégă,
Că trebuie o plagă
Să fie țerra 'ntrégă,
Cändü buba șede susü !

Printr'unu decretu se schimbă
 Ori-ce ideia strîmbă,
 Scoțîndu-se din limbă
 Că lepra e unu reu ;
 Și după chipu și sémă,
 Pe pîndă și p'aramă,
 Veți face fără témă
 Bubosu pe Dumneđu!!..

III

Poporulü încungiöră pădurea fără veste
 Și'i pune focu :
 Leproșü pîn'la unulu, bărbați, copii, neveste,
 Aü arsü pe locü.

Memoria lorü înse p'o lespede funebră
 D'atunci s'a scrisü,
 Pe care se citește : « Creștini, fugiți de lepră
 Ca d'unü abisü! »

De cătū-va timpü încóce, furtuna pe morminte
 Cutrierändü,
 Se sbuciumă a șterge betrânele cuvinte,
 Străbunulu gändü.

De lene uită lumea ispitele'î antice,
Și éru la sfatū
Se grămădescū buboșii, visândū să se ridice—
Pěn' la Palatū ! ...

LILICA

Cândü copillaşu'mî se lipesce
Plăpândü la sînulü meü,
Şi 'lû portü în braţe, şi 'mî zîmbesce,
Şi 'lû strîngü, şi 'lû pupü mereü ;

Imî pare-atuncî că 'sü o tulpină
Ce-abîa mai stă pe rădăcină,
Totü sughiţândü după lumină
D'atâtea ierne 'n şirü,
Şi iată că 'ntr'o ñi cu sóre
Sossindü o rađă iubitóre,
Făcu din trestia ce móre
Să éssă trandafirü :

Ună copillașu ce se lipesce
Plăpându la sînulă meă,
Și 'lă portă în brațe, și 'mă zîmbesce,
Și 'lă strîngă, și 'lă pupă mereă!

ODA LA CÎCOÎ

I

Ca lacoma omidă, ce'și caută o prédă
Pe fragede mlădițe;
Ca négra lipitoare pe sînulă de zăpédă
Allă dulcei copilițe;
Cîcoiule! ună secolă, ună secolă și mai bine,
Setosă de dușmăniă,
Sugeai în frunză succulă și sângele din vine
În blânda Româniă!

II

De gróză și durere, de muncă și băttaia,
In găfă și 'n umilință,
Amă totă strigatū, dérū glasulū se 'necă și se taiă
D'atâta sufferință;

Și ca prin codri frémëtú, ca murmurú în isvóre,
 Așa în noi suspinulú
 Mai remânea ellú singurú să spună cumú ne dóre,
 Câtú de cumplitú e chinulú!..

III

Și tu rîdeaí, giúpâne, cu fală și rîngire ;
 Rîdeaí precumú unú gide,
 Cândú vede capulú gertfeí sburatú dintr'o isbire,
 Se laudă și rîde ;
 Căcí nu sciaí că víeța, închisá 'n nemișcare,
 E cea mai cu putere ;
 Căcí nu credeaí c'unú sufletú se face și mai tare,
 Călindu-se 'n tăcere !..

IV

Suspínulú, ca scînteia ce cade gîosú în paiă
 Séú p'unú covorú de spice,
 Pândindú o adiere s'o umfle 'ntr'o vĕpăia
 Și 'n slavă s'o rădice ;
 Suspínulú, cândú poporulú întregú din peptú illú scóte
 Ș'unú echo se găssesce,
 Suspínulú, ca scînteia, turbatú copprinde tóte
 Și 'n prafú le mistuesce!

V

Ca unŭ satrapŭ a-lene lungitŭ într'o grădină
 In mólle cugetare,
 Privindŭ cumŭ se ivesce în đina cea senină
 Unŭ norŭ în depărtare;
 Așa privia cîcoiulŭ cu genele-addormite
 Suspinulŭ Romăniei,
 Și étă că'nt'r'o clipă din negurî grămădite
 Dâ flacăra urgiei!

VI

Căci ellŭ đicea în gîndu-î, ca toți appesătorii
 In scurta lorŭ vedere :
 Nu'mî péssă de nemica ! Nu mă 'nspăimêntă norii !
 E aburulŭ ce pere !..
 Da ! aburŭ este norulŭ, suspinu'î o sufflare
 Ce 'n aerŭ retăcesce,
 Ușoră, nesimțită, gingașă, dérŭ în care
 Unŭ trăsnetŭ lócuesce !

VII

A patru-đecea érnă, a patru-đecea véră
 S'aŭ dusŭ p'a vremii rôtă,
 De cândŭ prin miî de echurî suspinulŭ din térră
 Respunse térra tótă ;

Căci sunt anume timpuri, în carii o ideeă
    Iși afflă unū resunetū,
Ș'atunci, orī nicī o dată, iea focū dintr'o scīnteiă,
    Suspīnulū nasce tunetū!

VIII

Așa cea sântă carte a Bibliei ne spune
    Prin tainice cuvinte,
C'o trâmbiță de ângerū o-dată va să sune
    Pe stêrvuri și morminte;
Ș'unū sunetū, numai unulū, va face să re'nvie
    Incenușata fire,
Căci timpulū este totulū : o clipă dintr'o mie
    Adduce mântuire !

IX

A patru-decea véră 'mbrăccase ieri câmpia
    In busuioci și 'n grâne,
De cândū suspīnulū nostru smulsesse România
    Din ghiara tea, giupâne;
A patru-decea iernă în haīna-ī de mirésă
    Se 'ndrumă după véră,
De cândū suspīnulū nostru pe litfa n'o mai lasă
    A'și batte giocū de țeră!..

X

Și țerra se descéptă, voiósă, zimbítóre,
 Plăpândă, resfětată;
 Giosă florile desmėrdă, se uítă susă la sóre,
 De rađe 'ncongiurată;
 Scăldându-se 'n lumină, din ce în ce mai viă,
 Ca trandafiru 'n rouă;
 O altă simte viėtă, o veche bărbăția
 Și o putere nouă!..

XI

Dėră ce privescă, o Dómne! Eă cãntă ș'acumă d'o dată
 Cutremurulă m'apucă;
 O cėtă se lățesce, o brumă 'ntunecată,
 O gróznică nălucă:
 Cïocoii se rădică, ca hoíturí învechite
 Din cripta infernală.
 Și ca 'n trecută s'ăședă pe holdele 'nverđite,
 Resbiți de flămândelă!..

XII

Nu'í óre vr'o părere, vr'ună giocă allă fantasiei
 Terribila icónă?
 Tu n'ai fostă mortă, gïupâne? Sub masca letargiei
 Scăpat'ai viú din gónă?

A țerei bucuriă la patul mortii tale
Să fiă o greșelă ?
Venit'ai erú în lume să 'nfrunți cumplita giale
Cu fața triumfală ?

XIII

Séu pôte că natura, sārindú din căi bătute,
Din legile'i eterne,
Cândú tenculú de verdéță, din mií de flori țesute,
Pe țarină s'așterne,
Și filomela cântă, și sórele zimbesece,
Și dragostea visedă,
Atunci d'o dată ninge . . . dérú néua se topesce
Sub căldurósa rađă !

XIV

Unú mortú, ce 'n cursulú vieței a seceratú blásteme,
Poporulú povestese
Că vermií nu'lú mánâncă și nemilósa vreme
In veci nu'lú putređesce :
Cândú vine međulú noptii, cândú fulgerá și tuná,
Din gaúra 'ngrozitóre
Strigoíulú desmórtesce și esse la furtună....
Să fie asta óre ?

XV

Mai scimū că mortăciunea se'ntêmplă câte-o dată
     Să strîngă din sprîncene,
 Orî ochiî să deschidă, orî mîna'î înghiătată
     S'o lasse gîosū a-lene,
 Și frica ne copprinde . . . dērū amăgirea trece
     Și nu ne mai încelă :
 Cadavrulū nu se scōlă, cadavrulū este rece,
     Mișcare machinală ! . . .

XVI

O nu! E viū cîocoîulū ! Nu'î visū, nu'î retăcire,
     Nu'î nea de primă-vēră !
 Nu'î spaîmă sburătore, născută 'n zăpăcire
     Și gata să dispară !
 Nu'î chiarū nici letargia, ce lassă o pecete
     Pe tristele 'î victime!
 O nu! E viū cîocoiulū, cu bube și cu pete,
     Intocmai ca 'n vechime ! . . .

XVII

Nu s'a schimbatū nemica ! Aceiași fuduliă
     De nascerî venetice
 Din ómenî fără nume, goniți de prin Greciă
     Și pripășiți aice ;

Aceiași golicioane la inimă, la minte,
La cugete române;
De gîafuri lăcomia, desprețu de cele sfinte
Și lipsă de rușine!!..

XVIII

O nu! E viu cîcociul! Nu'i mumiă, nu'su mîșce:
Priviți'i crunta ghîară!
Și pentru ca de 'ndată să'lă pîta recunnosce
Nefericita țerră,
Ellu trage după sine, ca 'n dille de 'nainte,
Invasia străină,
Chiămîndu păgâni și Unguri să danțe pe morminte
In patria română!..

XIX

La luptă dîră! La luptă! Să ne vedem d'aprobe!..
Lăcustele 'ngropate,
De n'ați strivită chiară oulă, din fundulă negrei grăpe
Inviuă mai turbate!
Nu mai greși d'acuma! Trecutulă să te 'nvețe!
La vînatore, frate!
La vînatore! Inse... gîosă puscele și bețe:
Să-î bați prin libertate!...

DORULŪ

I

Privindū tăcuta undă,
Pe gânduri amū remasū :
Cătū este de profundă
La fie-care pasū;
Și totuși isvorește
Din depărtate vâi,
Apoi se risipesce
Prin miș și miș de căi!

Assemenea'i și dorulū
În peptulū meu săditū :
E depărtatū isvorulū,
Din care mī-a venitū,

Și 'n multe lumii străine
 Cărrările 'i s'ascundă,
 Dar revărsatū în mine
 Cătū este de profundū !

II

Cândū rațele din sóre,
 Cătândū înbirea gîosū,
 Pe 'nbalsamata flóre
 Aruncă voluptosū
 Lumină și căldură,
 Eū mă gândescū uîmitū
 Că elle străbătură
 Unū spațiu nefinitū !

Și dorulū meū își are
 Unū sóre născătorū ;
 Unū cerū fără hotare
 Străbatte ș'allū meū dorū ;
 Darū prin întunecime,
 Pe drumu-î recorosū,
 Ellū vine din nălțime
 Și caldū și luminosū !

III

O rață diafană
Și undele d'azurū,
De norū și buruiiană
Lovindu-se 'mpregiurū,
O sferă 'nveninată
Infruntă ne'ncetatū,
Dar flacăra'ī curată
Și valulū e curatū!

Așa-ī și doru'n lume!
In negură și spinū,
Menite să-lū sugrume,
Remâne totū seninū;
Nu simte și n'aude
Sarcasmulū trivialū:
Ispitele ı sunt crude —
Și ı purū ca unū cristalū!

SĂRĂCIA

Sărăcia cea flămândă
Ca pușcașul stă la pândă,
Cu cocoșul rădicat :
Dintr'unu degetu o mișcare,
Glonțul sboră cu turbare
Și vênatulă a picat !

*

Munca tare, munca désă,
Numai dênsa nu mă lasă
Sbuciumându-mă să pieru :
Tocmai astu-feliu altă-dată
O cămașă ferecată
Apëra p'unu cavalieru !

*

Dar găunia mea, o Dómnne,
Face locú sbărcitei tómne:
    Bêtrânețele-aú sositú!
Dille reci și fără sóre,
Ca unú negru șirú de cíóre
    Pe cadavrulú părăsitú!

*

Munca geme și suspină
Și se rógă la odină, —
    Invalidú neputincíosu,
Care după lungí campánii,
Cândú apparú din nou dushmánii,
    Fără voiă cade gíosu!

*

În zadarú ca mai 'nainte
Îmí asvêrlú truditá mînte
    Collo 'n sferele de susú :
Ea se 'nnaltă o buccată,
Și s'affundă desperată,
    Ca lumina în appusú!

*

Totuși surdă la durere,
Lumea strigă, lumea cere,
Lumea strînge birulū eî!
Dându-î spiritū pentru pîne,
Ea 'ți dă ósse ca la cîne :
Schimbū de cîrnurî și ideî!

*

Și de țî-a secatū isvorulū,
Te turtese cu piciorulū,
Scuipă ca 'ntr'o cîrpă rea ;
Căci pe lume n'o attinge
Că fitilulū, ce se stinge,
Ars'aū numai pentru ea ! . . .

*

Sărăcia cea flămândă
Stă ca unū pușcașū la pîndă,
Cu cocoșulū rădicatū :
Dintr'unū degetū o mișcare,
Glontulū sbóră cu turbare
Și vînatulū a picatū . . !

VORNICULŪ IANCU MOȚOCŪ

BALLADA DIN SECOLULU XVI

Răsturnătoru în cursu de două-șeci de anni, vorniculū Iancu Moțocū alungă pe Alesandru-vodă și adduce în locu'i pe unū străinū din Germania; dar mai la urmă dândū gîosū și pe acesta, pentru a pune pe tronū o nouă creatură, poporulū nu'lū mai ascultă, ci primesce inapoī pe gonitulū Alesandru. Vorniculū fuge în Polonia, unde insē, după stăruința Porței Otomane, piere descapitatū în capitala Galiției. Testamentulū acestei triste celebriității se află pinē astă-zi la Lemberg, în Tabula Municipală, Liber Testamentorum, t. 2, ab anno 1544 ad 1578, p. 225.

La cetatea Leovū, în țerra Leșescă,
Va tăia callēulū p'unū Românū fugarū :
Curge totū poporulū, Iacomū s'o privescă —
Iacomū s'o privescă, că'ī unū lucru rarū.

*

Solulă din Moldova, trămisă ca să cêră
Marfa cumpêrată : capulă cellă taiatū,
Stă cu nerăbdare măi curândū să pêră —
Măi curândū să pêră omulă vinovatū.

*

Mii și mii de glasuri se pornescū d'o dată,
Ca și cândū orașulă isbucniă de focū :
Vine! vine! vine! și 'n sferșitū s'arată —
Și 'n sferșitū s'arată vorniculă Moțocū.

*

Dênsulă allungase pe trei Domni din țêră,
Dândū apoi cununa unūi veneticū,
Care 'n holda nôstră ne'mblândită fêră —
Ne'mblândită fêră, nu cruța nemicū.

*

Invêțatū boerulă să suffle și 'n dată
A trânti p'unū Vodă, fiă bunū sêu rêu,
Cugeta să și spelle fapta 'i cea spurcată —
Fapta 'i cea spurcată : Némțulă nătărêu.

*

Dar sätullü Românuľü, mai crescutü la minte,
 Totü mereü sä 'ndure batterea de giocü,
 Nu'ľü mai amăgesce, meşterü la cuvinte—
 Meşterü la cuvinte, agerulü Moţocuľü.

*

Cellü ce 'nstrăinase ţerra prin domniă
 In străinătate cată agiutorü;
 Inse chîiarü străiniï sfarmă cu urgiă —
 Sfarmă cu urgiă pe cîocoiulü lorü.

*

«Iancule!—îï dice solulü din Sucéva,—
 «Veđi tu cumü pătesce cellü necredincîosuľü?
 «Astü-feliu tođi sä móră, cine cuteda-va —
 «Cine cuteda-va sä dea Domniï gîosuľü!»

*

«— Minđi, lingăü de căne, gata sä iubescă,
 «Fie chîiarü murdară, palma de stăpănuľü!
 «Mulđi tirani sdrobit'ău ş'o sä mai sdrobescă —
 «Ş'o sä mai sdrobescă puilü de Romănuľü.

*

«Nu'î aci blăstemulă ce mă urmăresce ;
«Vai, cu multă mai gróznică e păccatulă meu!
«Mórtea cea mai cruntă nu mă pedepsece —
«Nu mă pedepsece îndestullă de greu!

*

«Candă Românulă nostru e croitū să fiă
«Ramură domnescă, viță de 'mpăratū,
«Eū nesocotitulă, printr'o nebuniă —
«Printr'o nebuniă Domnū Străinū î-amū datū!..»

*

Gădea mișcă barda. Cărca se despică.
Céfa după trepte zuruindū cădea . . . .
Astă-dî este timpulū ca lumea să ȃică —
Ca lumea să ȃică : așa'î trebuia!

L U N T R E A

Și rîde, și plînge, și 'ntocmai ca luntrea ușoră,
Plutindă pintre vallurî
Departa de mallurî
Se sbuciumă inima mea.

Cîndă luntrea, o Dómnne, se 'nnalță și éră se cobóră,
Agîunge o dată
Mereū legēnată
Doritulū limanū a vedea.

Și eū amū o țintă, dar timpulū ce fuge și sbóră
Lăssa-mē-va óre
Pe căi mișcătóre
S'agiungū șovăindū pēn' la ea ?

Cândă luntrei se 'ntêmplă că grózniculă vântă o dobórá,
    Cui passă să sciă
    In lumea cea viuă :
    Cu ce și 'ncotro se ducea ?

Și 'n mine s'ascunde ferită de toți o comórá :
    D'a fi să se 'nnece
    In unda cea rece,
    Maí bine, ah, nu se născea !..

Și ríde, și plânge, și 'ntocmai ca luntrea ușórá,
    Departe de mallurí
    Plutindă pintre vallurí
    Se sbuciumă inima mea !..

CODRUL Ț

1580⁽¹⁾

Țiganul Ți și clăcașul
 Aă fostă gândirea mea;
 Stăpănul, arendașul,
 Și legea loră cea grea. . .

C. BOLLIAC.

HOTIUL ANTEU

Ian' să'mi spuneți, ce să facem ca să mai scurtăm din
 vreme?

HOTIUL AL DUOILEA

Face-vom ce face frunđa, când prin codru vântul geme;
 Oră vom face ca isvorul, când aruncă spuma lui,

(¹) Intrândă ca actulă II în drama *Răzvană și Vidra*, acestă episodă formeză totă-d'o-dată ună poemă cu totulă separată.

Scăpărând argint din undă pe verdéța crângului;
 Séu să facem ca securea, când feru 'n copaciú lovesce,
 Și copaciú nu se lasă, luptându-se bărbătesce!
 Frunđa, securea, isvorul, tóte mürmură cu dor :
 Să cântăm și noi ca frunđa, ca secure, ca isvor!..

HOTIULU AL TREILEA

Cantecul să fie frémët, troscot, șóptă, tóte 'ntr'una;
 Blând ca dulcea sărutare, crunt și gróznic ca furtuna!..

HOTIULU ANTEIU

Să cânte Redășul dară!

REZASIULU (oftândă)

De ce nu, d'aș avé cui,
 Ștergându'mi plânsul cu plânsul, cum se scóte cuiu prin
 cuiu!..

Dar ce ȕic! Nu sum eú singur, care suferé și plânge;
 Nu sum singur eú, în care doina sufletul va frânge;
 Tot ca mine vérsă lăcrimi, despuiați și nevoiași,
 Toți acei ce 'n țera nóstră se mândrescú a fi redăși,
 Păstrând ca p'o sfântă móște crisóve, peceți, urice,
 Putređite de vechime și 'n carí cu fală se ȕice,
 Că strămoși lor în lupte ríuri de sânge versând,
 Aú câștigat ca resplată câte-o brazdă de pământ!..

Tune, fulgere, trăsnească cu potopul și pogărarul!
Cumplită mi-este mânia! Amar îmi este păharul!

HOTIULU ANTEIU

Eū am auzit, bădiță, c'adeacă și la Munteni
Ar fi ređași ca ș'ai noștri, numiți acolo moșneni...

HOTIULU AL DUOILEA

Sunt și 'n Ardél, măi fărtate; ba și 'n țera unгурéscă!
Le ȃdice kinezii, dar alt-feliu e chiar bréslă ređășéscă!

REZASIULU

Apoi ori-unde să fie, tot o sörte, tot un drac!
Tot vecinii mi'i înșelă, tot vecinii mi'i desbrac!
Vecini de cei cu putere, cu căftane daurite,
Numai fir, numai mētase, numai cu samur blănite!
Vecini dintr'aceia cari c'o 'nbrâncire, c'un cuvânt
Satul întreg plin de vițță mi'l preface într'un mormânt!
Vecini dintre cari acuma, de 'i vėđ în cale'mi, îi spintec
Și hohotesc spintecându'i...

HOTIULU AL TREILEA

Dar tu ai uitat de cântec!

REZASIULU

Ba n'am uitat! Vrut'am numai sângele să'l pun în gioc,
Incât pomenind trecutul să pocîu cânta măi cu foc!

(își drege glasul, își apăsă eușma pe frunte, și cântă)

Frunză verde de sălcîă,
Bat'o scărba ređășiă!
Eū credeam că'i boeriă,
Ș'i curată caliciă!
Ani întregi m'am giudecat,
Sănătatea m'am mâncat,
Și nimic n'am câștigat!
Eū umblam la giudecată,
Copii 'mî plîngeau pe vatră,
Nevésta'mî era uitată!
Dar acuma Dumneđeu
A făcut pe gîndul meū,
Ca să'mî măi resbun și eū!
Pentru dalba haîduciă,
Pentru mîndra voinicîă,
M'am lăsat de ređășiă,
Ș'am ales giudecătóri
Ceî stegîarî nestrîmbătóri,
Ca să'mî fie frățiori!

TOTI

Numai codrulețul drag
Dă dreptate la sărac!

Numai arcul după spate
Dă săracului dreptate!

HOTICLU ANTEIU

Di, Redaşule 'nainte! Di 'nainte! Nu mai sta!
Că să sciū că pere lumea, tot cu drag te-aş asculta!

HOTICLU AL DOUIEA

Di 'nainte! Di 'nainte! Să te-auđă sfântul sóre!

HOTIULU AL TREILEA

Uf, uf, uf! Reū mă frământă! Mī-e şi cald, mi-e şi recóre!

REZASIULU (tea arculū în mână şi cântă)

Frunđă verde lemn sucit,
Şi de când m'am hađucit,
Dragu-mi'í drumul cotit
Şi de umbr' acoperit!
Când vėđ pe cicoiū viind,
Mė fac bróscă pe pământ,
Imi aşeđ săgéta'n vėnt,
Şi mi'l íeaū la căutare,
De la cap pėn' la piclóre,
Fără ah, fără cruţare!
Şi kitesc, şi socotesc,
Şi cuget, şi mă gândesc,

Pe unde să'l nimeresc!
 La rețedul părului,
 Din dosul ișlicului,
 Unde'î greu ciocoifului!...

TOTI

Las' să móră ca unŭ câine,
 Că mult te-a căznitŭ pe tine!
 Las' să móră ca o fiară,
 Că mult geme biéta țeră!...

(Se arătă, trecendŭ puntea părului, Ganea și Ciobanulŭ)

HOTIULU ANTEIU

Un boier aice'n codru!

CEI-L' ALTI (apucândŭ armele)

Un căftan!.. Suntem trădați!..

CIOBANULU

Nu vă speriați degiaba! Ne cunoșcem, mâi fărtați!
 Eŭ vi'l aduc pe credință : eŭ vi's kezaș și povată!..
 Voi aveți lipsă de galbeni, el are lipsă de brață!...

GANEA

Care'î căpitanul vostru?

REZVANU (eșindă dintre tufe)

Ce'ți trebuie ? Ce poftesci ?

GANEA

Pe căpitan...

REZVANU

Dacă'ți place, sum eu ; dar tu cine ești ?

GANEA

Dumnéta ? Să fie óre ? Biciu de gróză și de spaímă,
De care tremurǎ țera ?..

REZVANU

Numai reiș să se teamǎ !

GANEA

Dumnéta Rezvan ?..

REZVANU

Ei bine, sciș acuma cine's eu ;
Spune-mi dar și tu, giupâne, cum este botezulú teu ?

GANEA

Nu'i vorba de nume...

CIOBANULU

Lasă, ți-oii spune eă, căpitane !
 Pe nume Văscan îi dice, iar după poreclă Gane ;
 Feciorul lui Osip Gane ce fusese căminar...

GANEA

Eă n'am venit în pădure ca să vorbim în zadar !
 Lucrul carele m'aduce trebuî isprăvit în dată...
 Nu'neape nici o zăbavă... Află că iubesc o fată...

REZVANU

Atuncî du-te la vr'un popă, dintre cei ce pentr'un zlot
 Cunună soră cu frate și mētușă cu nepot !

N'ai ce căta pe la mine,

Preoțit de cruda sôrte

Ca să cunun al-de tine

Numai cu duhul de môrte !..

Așa dar plécă, giupâne ; plécă, vesel c'ai scăpat !..

Inse d'ai venit aice cu vr'un scop inveninat...

(Pune mâna pe pumnarü)

CIOBANULU

Nu'l sperià, căpitane... Boeriî sunt slabî la fire :
 Brațul, haîna, mintea, fața, totu'i la dênșii supțire !..

REZVANU

Urméză'ți vorba, giupâne. Te-ascult...

GANEA

Apoi îți spuneam

C'am îndrăgit p'ore-cine, firesce fétă de neam ;
 Însă din nenorocire ea n'are mamă nici tată,
 Ș'unchiu-seu vrea să'î răpescă moștenirea cea bogată,
 Luându'si de gând s'o 'nchiță călugeriță la schit...
 Ce faptă nelegiuită! Ce lucru nepilduit !..

REZVANU

Sărmană !.. Dar zestrea'î mare ?..

CIOBANULU

Avuții nenumerate !..

REZVANU

Sărmană !.. Morî după dênsa ?..

CIOBANULU

Lôngă Nistru patru sate !..

GANEA (dând lui Rezvan o pungă)

Îată trei sute de galbeni. Alți trei sute negreșit
 O să'ți aducă ciobanul, după lucrul sevrșit...

REZVANU

Cum o chîamă pe sărmana?, Pe iubita cea bogată?

GANEA

Nu'î vorbă...

CIOBANULU

O chîamă Vidra... Scii?... A lui Moțoc nepotă!..
Și cin' ore n'o cunósce!

REZVANU

Dar! Am auđit și eă...

HOTIULU AL DUOILEA

Un fêtoiu ce călăresce și'mpușcă chîar ca un zmeă!
Intr'o ți am întêlnit'o alergând la vênătóre..
E voinică, n'am ce țiice! Și'î frumósă ca o flóre!

REZASIULU

Sciut! După ce'î din osul aceluî vornic Moțoc,
De care Moldova 'ntrégă mi se temea ca de foc!

GANEA

Căpitane! Noi în vorbe perdem vremea fără trébă...

REZVAN

Se'nțelege !.. Tu ai sete s'apuci zestrea mai în grabă !..
 Spune'mi însă mai 'nain'e, pentru bani ce ni-ai dat
 Ce vrei tu ore anume dela codru 'ntunecat ?

GANEA

Chiar acuma, căpitane, de ce călărași în silă
 Tăresc la călugăria pe nefericea copilă...
 Monastirea nu'i departe... S'o smulgi din mâinele lor...
 Dă-mi-o mie...

REZVANU

Te iubesce ?

CIOBANULU

Așa! Nu'i ce-va ușor!
 Vidra'i o fătă seméță, ticsită cu fuduliă,
 Incât n'o să bage 'n sémă nici chiar pe sfântul Iliă!...
 Să iubescă pe giupânul ? Dec! Să-și pună pofta 'n cuiu!..
 Dumnélui sciú c'o iubesce, dar nu ea pe dumnélui!...

GANEA

Lasă, după cununiă și iubirea o să viă !...
 Dar grăbesce, căpitane...

RESVANU

Aşa 'i! După cunună!

Adevărat! Eu n'itasem c'asta 'i lege pe la voi :
 Numai zestrile 'nainte și iubirea mai apoi!..
 Mai apoi? ba nu! iubirea nu mai vine nici o dată,
 Unde dintre două inimi una 'i marfă cumpărată!..
 Dar mai în sfârșit, ce 'mi pasă!...

CIOBANULU

Curat așa ȳic și eu :
 De nu se iubesc boerii, pentru d'ens'ii e mai reu!

RESVANU

Băeți! Mergeți cu giupânul. Ați auȳit ce poftesce.
 Simbria 'i destul de bună : faceți tr'eba voinesce!

CIOBANULU

Săn'etate, căpitane!..

GANEA

Nici o dată n'oiu n'ita
 Slusbulița cea frum'osă ce-o mi 'i face dumn'eta,
 Și 'ți făgăduesc pe cinste, că dacă din înt'emplare
 Ve 'i prins de cărmuire, te scap eu din sup'erare :

Sum cumnat cu parcalabul, și vorniciî amêndoî
Mi's cam rude de departe...

RESVANU

Cîcoiî sunt tot cîcoiî!

(cître Ređaşulî, care vrea să plece cu ceî-Palî)

Ređaşule! Mai așteptă!

REZASIULU

Poruncesce.

REZVANU (luîndu'î de-o parte)

Cată bine!

De'î pricepe că mirósă...

REZASIULU

A trădare? Las' pe mine!

REZVANU

Dar nu v'atingeți de Vidra... E femeia!

REZASIULU

Chiar să vrei,

Ređaşul nu se pogóră la bîtaiă cu femeî!

(Ganea, Cîobanulî și haîduculă esî)

REZVANU

Femeiă!... Precum pogiarul se nasce dintr'o scânteică,
 Așa m'aprinde pe mine acéstă vorbă : femeică !..
 Femeică! Decând pe dânsa o făcuse Dumneșeu,
 El nu mai face nemica, fermecat de lucrul seú,
 Și d'atunci cu mulțumire privind înflorita lume,
 Dice : eú sum temeliă, dar femeica este culme !..
 Femeică!.. Și totuși omul, de lăcomiă tărît,
 Îubescce nu pe femeică, ci aurul cântărit !..
 Pentru dânsul e femeică moșia cea măsurată,
 O sculă prețeluită seú o pungă numărată !..

(Se aude afară unú glasú strigândú : Răzvane! Răzvane!)

Mă chîamă ?.. Cine să fie !..

TANASE (arătându-se dintr'o parte)

A! Îată că te-am găsit ?

REZVANU

Stăi!.. Tu ești... Mî-aduc aminte!.. Ești acel nenorocit,
 Carele la Iași pe poduri obosiăi strigând «giupâne»,
 Pên' să capeți o lescae seú o ferămă de pâne!..
 Te cunosc, deși d'atuncé trecut-aú un véc întreg :
 Trei ani cumpliți de robiă...

TANASE

Robiă ? Nu te 'nțeleg !
Te scieam slobod, băieté ; sprinten ca o rendunică ;
Bătându'ți gioc de necazuri... Deu, nu mă pricep nemică!

REZVANU

Da! O robiă de spaimă, cum numai duhul cel rău,
D'ar poté să biruésă, ar robi pe Dumneđu !
Fost-am rob, fost-am în lanțuri, ș'acum inima'mi sus-
pină,
Intêlnindu-te pe tine, carele fuseși pricină!..

TANASE

Eă ?..

REZVANU

Tu moșule! Tu singur! Asta'n veci eă n'oiă uita!
Ș'apoi iată-mě's în codru, hađucind din vina ta ;
Și mâini, de'mi va fi ursita să mor pe spendurătore,
Ți-o voi datora-o ție...

TANASE (făcêndu semnul crucii)

Mie ?.. Nu glumesci tu óre?..
Să sciă c'ășa 'i adevêrul, o clipă n'aș zăbovi,
Dându'ți peptul meă drept țintă, să te poftesc a lovi!..

REZVANU

Tu! Tu ești órba unéltă, împinsă de cruda sórte,
 Care țesse și'impletesce la un loc viéță și mórte,
 Ast-fel c'ades muritorul, bun ca blândul mieluşel,
 Face posne peste posne făr' să scie însuși el !..

TANASE

Dar ce spuî ?..

REZVANU

Ți-aducî aminte pe drum aruncata pungă,
 Din care luași un galben, dicându'mî c'o să'ți agiungă,
 Că sunt mulți sărmanî în lume, că nu'ți place de prisos
 Pe când se sbuciumă frații simțind cuțitul la os ?..
 Moșule! Făcând acésta, puteai să gândescî tu óre
 C'o să mă cufunđi pe mine în robia 'ngrozitóre ?..
 Eî bine! căđut în fére pentr'un galben ce-a lipsit,
 De luaî tu punga 'ntrégă eű scăpam nepedepsit!..
 Ha, ha, ha! Ș'apoî mai strige căpěținele 'nțelepte
 C'omul scie tot ce face, scie tot ce-o să'l aștepte,
 Uitând c'un flutur de séră ce trece răpede 'n sbor
 Este 'n stare să restórne tótă prevederea lor !..
 O faptă cât de frumósă, ca o flóre cu otravă,
 Tăinuesce câte-o dată peirea cea mai grozavă !..
 In sfîrșit, tu ești pricină !..

TANASE

Dar de ce, copilul meu,
Nu m'ai vestitū mai în pripă, lăsându-mă 'n locul teū
Inşumī eū să'ncarc robia pe cărunteţele mele,
Şi scăpându-te pe tine să port lanţuri cât de grele!..
Un Ţigan ce miluesce p'un neputincios bătrân,
Dică tot ce'i place lumea, este chiar ca ş'un Român!..

REZVANU

Haide! Ce-a fost, se trecuse!.. Spune'mī acuma, iubite,
De ce'ţi tēresci tu la codru ósele cele 'nvechite?
Cum de Ţi-ai lăsat copiii?

TANASE

Ba copiii m'aū lăsat!

REZVANU

Te-aū lăsat? Nu'mī vine-a crede!..

TANASE

Sărăcii aū reposat!..
In ţera nóstră cea mare şi bogată, mai băete,
Sunt Români ce pier în fóme! Sunt Români ce mor de
Ast-fel în totă Moldova păcătosuluī Ţanas [sete!..
Nici un sprigin, nici un rađem, nici un scut nu ũ-a remas,

Decât numai să-și insemne peptul cu cea sfântă cruce
 Și dicându'și «Dómne-agiută!» calea codrului s'apuce;
 Căci d'o bucată de vreme, cerșitorind pe meidan,
 Auđiam mereu tot vorbe de căpitanul Răzvan...

REZVANU

Cum? La Iași?

TANASE

La Iași, băete, se vorbesce despre tine
 Felurite verdî ș'uscate, câte nicî în cap nu'ți vine!
 Unii te laudă fórte ca p'un strălucit vitéz;
 Alții, adică ciocoi, te sfâșie cu năcaz,
 Iar Țiganiî tei... ȧertare! O să'mî punú lacăt la limbă,
 C'alta orî-ce nu ȧ-aș face, degiaba! tot nu se schimbă!.

REZVANU

Đi, moșule! đi 'nainte... Eú nu mă supér de loc!

TANASE

Ei bine! Țiganiî sbiără că tu ești al Ier proroc:
 Tu o să'ȧ scoți din cătușe, tu o să'ȧ speli din pecate,
 În tine'ȧ tótă nădesdea, fără tine nu'ȧ dreptate!
 O nebună de Țigancă le-a spus c'a visat prin somn,
 Că tu o s'agiungi o dată nu numai giude, ci domn!

REZVANU

Cîudat !

TANASE

O blăstemăția ! Auđi cine să domnescă !
 Insuși dracul nu croesce minciună mai țigănescă !
 Dar nu'i vorba de Țigancă... Apoi precum fii spusei,
 Remânend singur în lume, fără copilașii mei,
 Fără milă și 'ndurare, fără căpătēiū și vatră,
 Mai rău decât chiar Țiganiū ce colindéză cu șatră,
 M'am pus pe gânduri, băete; gănditu-m'am, resgăndit,
 Ș'acum iată-mē's aicea, bucuros că te-am găsit !..
 Nu căta că-s vechiū de ȝile : în tinerețile mele
 M'am bătut cu multe litfe, care de care mai rele,
 Ba Leși, ba păgâni, ba Unguri, ba Frâncii d'ai lui Despot,
 Și ce-am învățat atuncea n'am uitat încă de tot !..
 Mē veđi prăpădit, dar altfel acéstă mână secată
 Tot ar mai putē trāmite dușmanului o săgētă !..
 Decât să mor în orașe de cruđimea celor rei,
 Mai bine voiū în pădure prin mine să pīeră ei !..
 O ființă cât de slabă sporesce când își resbună !
 Incércă-mē și pe mine !.. Sum hađuc și pace bună !

REZVANU

Așa te vrēū, moș-Tănase ! Ș'o să veđi peste puțin
 C'orașu'i o lighionă și nūmai codru'i creștin !..

În oraș totu'i robiă, cel mai mic și cel mai mare
Toți ca unul p'ortă lanțuri, toți ca unul gem în fére;
Fie-care slugăresce și nici unul nu'i stăpân;
Însuși Domnul cu rușine plécă fruntea la păgân!..
Pe când aicea stegiarul l'ongă buruénă crește,
Dar fie cât de puternic, el pe d'ensa n'o robesce;
Iar selbatecele f'iare ce flămânde rătăcesc
Om'ora s'armana gertfă, de cum'va o nemeresc,
Dar n'o 'ngiugă 'n iobăgiă, ca f'iară cea omenéscă
Care préda'i n'o ucide, și n'o iértă să trăéscă!..
În oraș totul se'ngropă și putredesce de viū
În locuință îngustă și rece ca un sieriū,
Unde suflarea se curmă, unde v'zduhul lipsesce,
Unde cărămidă, lepedi, lut și pétră te 'nvélesce;
Pe când aicea verdéța ne ține loc de păreți,
Ne-acopere numai frunđa și numai cerul măreț,
Și gios s'așterne covorul v'psit cu mi'i de v'psele,
Ce singură firea 'l țese din ierbur'i și floricele!..
Lumea totuși de departe ne numesce cu fiori
Ucigași, împuşcă 'n-lună, hoți, tâlhari, omor'itori!..
O nu, moșule! Nu crede! Așa fost-au tot-d'a-una
Că de cel gonit se légă clevetirea și minciuna,
Precum mușchiul se lătesce pe copaciū pe care'l tai,
Și nu'l lasă p'en'ce vermi'i nu'l prefac în putregai!
Săracul țeran ce'și perde vitișorele seū plugul,

Robul osândit ce fuge blăstemând biciul și giugul,
 Toți cei slabi, isbiți de sorțe, de năpăști încungiuțați,
 Află 'n codru mângăiare și ne dau nume de frați!
 Când privesci tótă Moldova părăsită 'n gîaf și'n silă,
 Pe cei buni în neputință, pe cei rei fără de milă;
 Veneticul și păgânul, cel de ném și cel bogat,
 Numai ei avënd dreptate și la vodă și la sfat,
 Căciuliți de tótă lumea, fără grige de nemică;
 O! atunci îți pare bine când d'o dată se rădică
 Spaïma de haïducî în țeră, născuți din al țerei chin,
 Precum o durere crudă nasce'n pept câte-un suspin!

TANASE

Urméză, frate Rezvane! Mai vorbesce! Mai vorbesce!..
 Unda cuvintelor tale m'alina, mă recoresce!..
 Sunt vorbe de sus, băete, iar nu d'un om pămëntén!..
 O Dómne! Să ésă tocmai dintr'o gură de Țigan!..

VULPOIU (de departe)

Căpitane! Căpitane!

REZVANU

Ce veste?

VULPOIU (tărindú după dënsulú pe Sbîrea)

O caracudă!

Am pëscuit'o acuma p'uscat fără multă trudă!..

REZVANU

Sbîerea ? In mâinele mele !

SBIEREA

Chîar Rezvan !.. Vai !.. Sum
topit !..

TANASÉ

Te cunosc și eă pré-bine !

SBIEREA (căđëndű in genuch)

Și dumnéta ?.. Amű murit !.
Sfinte Petre !.. Sfântă Ana !.. Mucenice Spiridóne !..
Scăpați-mě din peire !.. O să vě daű trei icóne,
Tot d'aramă poleită cu aur... ba cu argint !..

VULPOIU

Drace ! Nu sciam eű singur c'am pus mâna chîar p'un
sfînt !..

L'am găsit în drum la stînga într'o căruță stricată ;
De gras ce'l veđi, de departe mi se păru că'î o rótă ,
Dar fiind că vru să fugă, îi dedui un bobărnac,
Și simțiî atunci d'aprópe că 'n rótă 'î ascuns un sac !
Deci acuma, căpitane, poți să'î dai revaș la dracul,
Cű tot ce-a fost bun într'ênsul, nu mai este : iată sacul !..

SBIEREA (frângându-și mâinele)

Taleri trei mii patru sute cinci-zeci și șapte ș'un ort!..
 Sum perdut!.. Pré-sfântă Troiță! Maică Precistă!.. Sum
 mort;

TANASE

Dați'mi cine-va-și o armă, căci poftesc cu pofta mare,
 Să'i număr tot câte unulă vr'o dece mii pe spinare!

REZVANU

Eū Țigan, și iată cine se laudă că'i Român!..
 Fraților! Priviți'l bine: eū sum rob, dēnsu'ī... stăpân!..

TOTI

Stăpân?..

REZVANU

Boerule, scólă!.. Nu'ī frumos și nu'ī cu cale
 Să 'ngenunchezi de'naintea unui rob al dumitale!
 Giupânului ce'ī cu dreptul d'a ședé chiar în divan
 Nu se cade să se plece de frica unui Țigan!..
 Scólă dar ca ș'altă dată, scuipă-mé și palmuesce,
 Că vodă nu'ți cere séma și pravila nu te-opresce!
 Scólă dar ca ș'altă dată, și pune p'argații tei
 Ca să'mi dea și dēnșii palme, ca să mă scuipe și ei!

Țera 'ntrégă nu 'i a vóstră?.. Codru sėu oraș, ce 'ți pasă?
Ori -când ș'ori-unde, giupâne, sunteți tot la voi acasă!..

(Sosescú Vidra, Ganea, Ređășulú și cei-l'alți hoți)

REZASIULU

Căpitane ! Íți aducem pe nepóta lui Moțoc !
E cam eu nărav ciocóica : n'o auđi vorbind de loc !..

VULPOIU

Bre ! Ce de mai boerime ! Doi giupáni ș'o giupáuésă!..

HOTIULU ANTEIU

Par' că 'i la curtea Domnécă !

HOTIULU AL DOULEA

O adunare alésă !

REZASIULU (privindú la Sbíerea)

Haide-de ! Dar ásta cine 'i?.. De când maica m'a făcut,
N'am întelnit nici o dată om mai pocit și mai slut !

HOTIULU ANTEIU

O gadină !

HOTIULU AL DOILEA

O șopârlă !

HOTIULU AL TREILEA

O năpărcă 'nveninată !

REZVANU

Tăcere ! Să fiți cu toții marturi la o giudecată !
 Âst boer, pe care-acuma îllă vedeți îngenunchiat
 Și care la Iași se plimbă mândru ca un imperat...

SBIEREA

Nu, nu, nu...

VULPOIU

Taci, caracudă !

REZVANU

Âst boer prin reutate
 Întrece gadină, șopârle și năpărci înveninate !..
 Ca paiangenul ce țese pe furis viclénu'i cîur,
 Și'l întinde, și'l animă, și'l acață în pregîur,
 Și drept din miđloc pîndesce pironit in neclintire,
 Așteptând să'i intre musca în căpcana cea subțire,
 Apoï lacom se răpede, bucuros c'a înșelat,
 Ș'o tot rumpe, ș'o tot vîră în stomahu'i desfundat,
 Și iar își cîrpesce cîurul, și iar la pîndă s'aședă,
 Și iar ochesce 'n tăcere nouă pradă să'i mai cadă...

Ast-fel și boerul ăsta, de'l vedeți plin și rötund,
Să știți bine căși 'ntr'ênsul cei mâncați de el s'ascund!..

SBIEREA

Nu, nu...

VULPOIU

Taci, că te ăia naiba !

HOTIULU ANTEIU

Nici dracul n'o să'l primescă !

REZVANU

Inse din gertfele sale nu'î alta ca să'l urască
Cu furiă mai cumplită, cu foc mai înversunat,
Decum Răzvan îl uresce, setos a fi resbunat!
Pentr'un galben, ce pe drumuri l'am găsit pe neșteptate,
El, cu pravila în mână și pe buză cu dreptate,
Mă ăia rob... rob pentr'un galben, și mă face nevêdut,
Intr'un beciu de mucedelă în mocirlă prefăcut,
Unde mă lega în sgardă, ca p'un câine 'n bătătură...
Îl uresc cu cea mai cruntă și nepovestită ură !..

(Vidra face o mișcare de gröză)

TANASE

Resbunare! Resbunare!

HOTII

Furcă !

REZVANU

Da ! voesc și eũ
Să'mi resbun; dar mórtea 'n furcă ı-ar fi pré-puțin!...

SBIEREA (cădëndũ gıosũ)

Valeũ!

REZVANU

Cruce, țépă, glont, săgétă... nu'ı destulă resbunare !
Vreũ o alt-fel de pedépsă : o pedépsă și mai mare!..

REZASIULU

Căpitane ! Ian sfěrșesce ! Că decăt să mai aștept,
Mai bine acum d'odată să'ı înfig măciuca 'n pept !

REZVANU

Măi Vulpoiule, rădică'ı!..

SBIEREA (cându îl scôlă Vulpoiu)

Vai mie!.. Răzvane frate!..
 Mă giur c'am lăsat acasă catastișe ne'ncheiate!
 Iartă-mă!.. Tocmai pe tocmai!.. Fost'ai rob, te iert și
 eă!..
 De vrei, îți voiu da ș'un zapis!.. Martur mi-este Dumne-
 deă!..

REZVANU

Vulpoiu!e, du'l din codru! Scôte'l pêne la respînte,
 Arătă'i drumul cel mare și ȃi' aceste cuvinte:
 Iată drépta, iată stânga, iată gîos și iată sus;
 Alege la dél, la vale, la resărit, la apus;
 Răzvan te-avusese'n palmă, și numai c'un semn de mână
 Ar fi putut să te facă praf, pulbere și țărână...
 Totuși uite! Nu'ți lipsese un fir dintre perii tei!
 Să trăescă codrul verde! Plécă slobod unde vrei!..

(Vidra e fôrte mișcată)

TANASE

Cum? Îl ierți? Îl lași să scape?..

REZASIULU

Căpitane! Mi se pare
 Că tu îți petreci cu glume ș'ai uitat de resbunare!

REZVANU

Resbunarea cea mai crudă este când dușmanul te
E silit a recunoște că ești bun și dânsu'i rău!

REZASIULU

Astea nu se trec la mine! Dórá nu's o fétă mare
Ca să cređ că resbunarea e un fléc de sărutare!...
Noi l'am prins, al nostru'i dară, al codrului, nu'i al teú!
Nu'l iert eú, bată'l năpatea!..

VULPOIU

Și nici eú nu'l iert!

HOTICLU ANTEIU

Nici eú!

HOTIULU AL DUOILEA

Bagă séma, căpitane! Noi nu te-am ales pe tine
Ca să te pupi cu ciocoii și să ne dai de rușine!

O VOCE

Țiganul se pré-gurguță!

O ALTA VOCE

Se cunoște că'i Țigan!

MAI MULTE VOCI

Țigan! Chiar Țigan!..

RZVANU

Țiganul nu măi este căpitan!

(scóte din brâu o bardă poleită)

Când voi m'ați pus peste codru, dându'mi în mână se-
curea

Gîurarăți e'o să m'asculte lunca, drumul și pădurea!

Iată barda ce-a pătat'o gîurămîntul cel viclén:

Dați-o unni alt măi vrednic, care nu va fi Țigan!

Puneți dintre voi p'acela cine-î meșter să vè 'nvețe

A năvăli 'n slăbiciune, a isbi în betrănețe,

Séu p'o singură furnică să dea iurăș câte doî!

Așa căpitan vè trebuî, dar Răzvan nu'î pentru voi!

(aruncă barda și voesce a eși)

REZASIULU

Haide, haide, căpitane! Te iuțesci peste măsură!

Nu te perdem noi pe tine pentru astă pocitură!

(privesce incruntată la Sbierea, apoi rădică de gîosú securea și o dă lui Răzvan)

Iată barda, iea-ți-o éráși, fă ce'ți place, fă cum seiî..

Dar eú unul.. of, măicuță!.. l'aș tăia fășiî-fășiî!

VULPOIU

Să trăescă căpitanul!

TOTI

Căpitanul să trăescă!

TANASE

Da, da! Și de țigăniă să nu se mai pomenescă!

REZVANU (cătră Sbierea)

Stăpâne, acuma plécă!

SBIERIA

Să plec?.. Cum?.. Adevărat!..

O, ce om! Ce pétră scumpă! Ce suflet de matostat!..
 Dar fiind că scapî de mórte p'un creștin fórte-cucernic,
 O să te blagoslovescă Dumneđu a-tot-puternic!..

REZVANU

Fugî, boerule, d'aice!.. Fă și tu pe placul meu!
 Mî-e scărbă s'aud din gură'ți numele lui Dumneđu!

VULPOIU (impingëndu pe Sbierea)

Mișcă! Mișcă, caracudă!

SBIEREA

Ba nu... Mă rog! Fără pripă!
 Mai avem o socotelă... Numaî un cuvînt!.. O clipă!..
 Dați'mî sacul meu!.. Răsvane!.. Nu mă sărați de tot!..
 Taleri trei mii patru sute cincî-deci și șapte ș'un zlot!..

(ese ghîontitî de Vulpoîu)

VIDRA (înaintîndu și întîndu mâna către Răzvan)

Aș fi mîndră, căpitane, ca să strîng o mîna care
 Nu voesce să'și resbune, decît numai prin iertare!..

REZVANU

Mîna mea?.. Acéstă mîna desmierdată de cuțit,
 Arsă de foc și de vînturi bătută neconținut,
 Spelată de ploî și grindinî, aspră și négră din fire,
 Cuteda-va ea s'atingă mîna'ți dalbă și subțire?..

VIDRA

Decînd ómeniî din codru răpitu-m'au după drum,
 N'am oftat, n'am đis o vorbă, fost'am mută pên'acum,
 Oprind lacrima pe gênă și 'necînd în pept suspine,
 Ca să nu pogor pe Vidra pên' la ei și pên' la tine!..
 Dar nu'î pasere în lume ca să nu cînte cu dor
 Cînd đica'î plină de sóre și cerul e fără nor;

Nu'i femeiiă să nu simțã în inima'i o mișcare,
 Când s'așterne de 'nainte'i luminând o faptă mare !..
 Rob, Țigan, haïduc, d'orî-unde sôrtea să te fi adus,
 Un suflet c'al dumitale își va face loc în sus!

(Rezvanü remâne așintitü)

TANASE

Aferim ! Ce mai muïere ! Iat'o Româncuțã verde !

GANEA

Ce faci, dragã giupânêsã ? Ce rușine ! Cine-ar credel...
 Nepóta marelui vornic și fiica unui spătar,
 Dumnéta să stai la vorbã... Ce 'ngiosire!.. C'un tâlhar!.

REZASIULU

Căpitane, căpitane!... Fã'ți cu mine o pomanã !
 Dã'mi voiã măcar dintr'ênsul să'ți ferb de prând o tocanã!

HOTII

Da, da ! Sã'l tãem îndatã !..

REZASIULU

Sã'l bucațim mărunțel,
 Incăt să nu se cunoască d'a fost ciocoiu sêu vițel !..

REZVANU (eșindu din gândire)

Cum?.. De ce'î astă urgiă?.. Lăsați'l în bună pace!..
El nu v'a făcut nemica...

REZASIULU

Nu cum-va ! Iată ce'mî place !.
Dór n'ai fost surd, căpitane!.. Nu'l mai apăra 'n zadar!.
Nu l'ai auzit tu singur că te numesce tâlhar?..

REZVANU

Eū tâlhar?.. Dar cin' a ȑis'o?.. Rezvan nu putea s'auȑă,
Căci simȑirea 'î se perduse, retăcindu-se p'o buză
Din care sorbîa cu 'ncetul cuvinte ce'mî par mereū
Că tot încă sună, sună și resună 'n gîurul meū!..
O tu, femeică măreȑă! tu un ânger! tu o ȑină!
Tu ivire minunată ce'mî resai ca o lumină!
Să te mai auȑ o dată că locul meū este sus..
Așa e'ai spus'o ? Mai spune'mî ! Mai spune'mî încă!..

VIDRA (cu sfială)

Am spus !

REZVANU

Ai spus !.. Eū credeam că'n lume nu va fi nici o fiinȑă
Ca să'și cufunde privirea sub gunoîu de umilinȑă

Pên'la omul care'n viéță n'a gustat de nicăiri
 Decât despreț și nemilă, batgïocură și ocări !..
 Dar sciï tu óre puterea ce aũ cuvintele tale,
 Luminându-mă ca rađa, străcurată printr'o vale
 Unde ale noptiï umbre supt un vël întunecos
 Ascundeau în adormire tot ce'ï bun, tot ce'ï frumos?
 Tu m'ăi dat o lume nouă, m'ăi deschis o nouă cale !
 C'un cuvânt, c'o vorbă numai, cu suflarea gurei tale,
 Ca Domnul Hristos pe Lazăr, tu din mórte m'ăi sculat!.
 Ce putere ! Ce virtute !..

REZASIULU

Căpitanu'ï fermecat!

REZVANU

Dar tu stai și tacï acuma ?.. Îți pare reũ dumitale
 C'ăi picurat o nedesde peste noianuri de gïale!
 Póte 'ți mai aducï aminte cine ești? Eï bine dar
 Să nu uit nici eũ atunce că Răsvan e un tâlhar!

(cătref Ganea)

Sum tâlhar!.. Așa'ï, giupâne ?.. Eï da! Sum tâlhar! Fi-
 resce !..

Am înțeles cum mă chïamă ș'o să mă port tâlhăresce..

(aruncându gïosũ o pungă)

Na, boerule! Ūea 'ŧi punga!..

GANEA

Ba nu; ūea-ŧi-o dumnēta!..
Ūŧi mai datoresc trei sute.. Crede-mē cā n'oiu uīta...
Cĭobanul o sā'ŧi aducā!

REZVANU

Nu'mĭ pasā de datoriā!
Ūatā banii teĭ, giupāne! Dā'mĭ o altfel de simbriā!..
O simbriā tālharēscā! Las' prin cāntec sā ŧi-o spuĭu :
Numai cāntecul deschide cugetul haĭducului!

P'un dēl, p'un celnic
Merġea un voĭnic,
Voĭnicul voĭnicilor
Ūn ŧēra piticilor :
Cu faŧā voĭnicā
Ŗ'o inimā micā!
Lōngā el merġea,
Ŗi la el privĭa,
Ŗi mereu oftā,
Pōte cā'l ūbia,
O copilā dalbā
Cu galbenĭ in salbā,
O dulce fetiŧā
Cu flori in cosiŧā,

Cu rău în guriță !
 Amendoî mergea,
 Și mergând grăia,
 Și grăind zimbăia,
 Când iată
 D'o dată
 Pe drum mi s'arată
 Stând în calea lor
 Vătavul haîducilor,
 Căpitanul hoților,
 Gróza veneticilor !
 Și cum mi s'arată,
 Privesce la fată,
 O vede și iată
 I se face milă
 De biéta copilă !
 Și dice apoi
 Cătră cel ciocoî,
 Cătră cel voinic,
 Voinic de nemic :
 Calea e a ta,
 Mândra e a mea,
 Și de nu mă-o daî,
 Haî la luptă, haî !

(Vidra își pune mâna pe frunte)

TANASE

Uf, uf, ce inimă mare! Pecat, deū, că nu'î creștin !..

GANEA

Eū nu 'nțeleg, căpitane... Ce vreī?.. Ți-oīu plăti de-
plin...

REZASIULU

Nu 'nțelegi ce este luptă?

GANEA

Luptă ?

REZASIULU

Luptă voinicescă :

Unu p'altul să'mi apuce, unul p'altul să'mi trântescă!

GANEA

Dar căpitanu'ī mai tare... mai umēros... mai cu pept...
Lesne pōte să mă bată... nu se cade... n'ar fi drept!

REZVANU

A! Giupânului, pe semne, îi place lupta nemțesce ?
Dați'ī săbiī dumisale : să'și alégă ce poftesce!..
Pentru Răzvan e tot una : ne vom bate cum va vrea !
D'oīu muri nu'ī mare trébă; iar de nu, Vidra 'ī a mea!

(scōte paloșulū pe cāndū, Rezașulū dă pe alū seū lui Ganea)

Apucă spata giupâne!..

GANEA (scoțându-l paloșul)

Din dragoste !

CIOBANULU

Patru sate!

REZVANU (năvălind)

Apără-te!..

VIDRA (descoperindu-și fața și punându-se între amândoi)

Nu, Răzvane !.. Nu, Răzvane !.. Nu te bate !..

F I N E

TABLOŨ FLAMANDŨ

BALLADA

Amblândŭ pe'n odaiă, tatălŭ cu 'nfocare
Vorbă despre țerră, despre Adunare,
Despre ministere, Dunăre, negoțŭ;
Osândă Prusaculŭ, ȃicendŭ că'i unŭ căine,
Franța se totŭ schimbă de aȃi pênă mâine,
Turculŭ n'are minte, Moscovitu'i hoțŭ.

* * *

Într'unŭ colțŭ de casă bunătatea-mamă
Peptena pe bietulŭ cățellușŭ de damă,

Care de durere hămăia mereu.
«Ia te liniştesce ! Mai aştept'o lecă !
«E ruşine, dragă, gura să nu'ți tacă !
«Voiu sfârși o dată ! Nu fii așa rău !»

* * *

Féta, dulce flóre, care totu visedă
Că'n veci o s'o scalde rađa după rađa,
Și nemicu nu scie de brume și nori;
Féta pe feréstă privesce'n grădină,
Urmărindu cu ochiul șiréta albină,
Care după miere colindă pe florî.

* * *

Lôngă o mesuță, aprópe de fétă,
Unu amicú allu casei asculta pe tată,
Repetându adessea : negreșitú, da-da !
Și fiindú că tatălú nu bagă de sémă,
Pe cândú cățelluşulú ocupă pe mamă,
Amiculú la fétă lacomú se uita !...

DUPĂ BĂTTĂLIA

FRAGMENTU

Negrul sânge se 'nchiagă pe rânile
Din ciuntate făşii omenesci;
Ici picîórele, dincollo mânilé,
Cauţi capulú—şi nu'lú mai găssesci!

* * *

Peste trunchiulú snopitú allú ostaşului
Trunchiulú callului seú credincîosú,
În grămadă cu trunchiulú vrăşmaşului,
Mortăciune de susú pêne gîosú!

* * *

Înainte c'o ȃi dalbe ȃorile
 Străluciaũ pe 'nverȃitulũ covorũ,
 Èrũ acuma Ńi ierba Ńi florile
 Pórtã stêrvurĩ pe braȃele lorũ!

* * *

Corbi 'n aerũ desfășurã ghĩarele,
 Sumbro croncãe cioculũ flãmândũ...
 Omũ cu omũ se mãnãncã—Ńi fiarele
 Îĩ imbucã la urmã pe rãndũ!

* * *

Ńi'n oglinda brumósã a riului,
 Care curge prin valle mãhnitũ,
 Collo gĩosũ ca'n adãnculũ sicriului
 Se resfrãnge banchettulũ cumplitũ!..

* * *

OVIDIU LA GURELE DUNARIÎ

TRISTIA, LIB. III, ELEG. 10

D'arŭ fi sã'si mai adducã a-minte de Nasone
In Roma vr'o ființã, și decã fãrã mine
A mai remasŭ acollo ce-va din allŭ meŭ nume,
Sã scie dërŭ cã 'n țerra, în care-allŭ mãrii luciŭ
In veci nu se 'ntêlnesce cu zodia 'nstellatã,
Aici îmi ducŭ eŭ traifulŭ în sînulŭ barbariei,
Cu ferele sarmate, cu Bessiŭ și cu Getiŭ,
Nedemni a le respunde unŭ echo 'n versulŭ meŭ !

Cãtŭ mai adia vântulŭ recoritorŭ allŭ verei,
Avemŭ unŭ zidŭ de valluri, prin care ne scutesce
De cruda lorŭ nãvallã curgêndŭ la miđŭ-locŭ Istrulŭ;
Vaî înse cândŭ sossesce possomorita êrnã

Rîngindü grozava'î buză, și cândü începe gleba
A cãnunți cu 'ncetulü sub marmora de gerü !

Și crivățulü pornesce, și néua împle nordulü,
Și cade, cade, cade : nicî sórele, nicî plóia
N'o maî topescü acuma, căci frigulü o'mpetresce;
Și pênë să dispară unü stratü, s'așterne altulü,
Ș'adessea 'n aste cuiburî de ghiățuri îndessate
Privescî într'o grămadă zăpeđi din doue iernî !

Ș'atãta'î de cumplită furtuna deslãntãtã
Incãtũ răpesce case, ducẽndu-le departe,
Și turnurî maiestóse în prafü le risipesce;
Și sguduitü atuncea în temelliã polulü,
De spaîmã se 'nfiórá selbatecele ginți !

Și barbarulü îmbraccã nãdragî și peî informe,
Cãtũ din a lui făpturã d'abia se vedũ obrazî,
Dérü pênë și prin blanã dã gerulü în putere;
Și pulberea de ghiãțã pe barbã schînteiazã ;
Și te copprinde gróza, cândü sloiurî cristalline
Se'nchiãgã pintre plete și se cîocnescü cu frémëtü
L'a capulü mișcare ; și'n vassü înghiãțã vinulü
De'lũ scoți în bolovane păstrãndü figura ólleî,
Și'n locũ a sórbe spumã, mãnãncî buccãți de vinũ !

Să mai descriu eu ore, cumă rîurile tóte
In poduri le preface sufflarea cruntei ierne,
Ș'atunci din obosélă c'unú stropú de apă viuă
De vreí să'ți stêmperi setea, spargi întărita ghiăță
Săpândú adâncú o grópă căscată ca unú lacú!

Chiarú uriașulú Istru, pe care nu'lú întrece
A Niluluí largime, acuma se sbêrcesce
Sub viscolii de crivățú, ș'albastrele'í talazurí
Se facú o scórtță tare, și pe furișú sub dênșa
Se scurge 'n toilulú mării prin celle multe gurí!

Și p'unde mai dă-ună-dí plutia corăbiiarulú,
S'allunecă piciorulú săltândú fără sfiálă;
Ș'a calluluí copită isbesce cu resunetú
In lespeđi făurite din colossale vallurí;
Și boii fără frică p'acéstă nouă punte,
Sub care staú închise prăpăstii desfundate,
A-lene tragú cărruța nomaduluí Sarmatú!

De necredutú, și totuși eu amú vedutú chiarú marea,
Chiarú marea 'ncătușată d'unú blocú immensú de ghiăță:
Tăcută, neclintită sub țesta'í lunecósă;
Și n'o vedusemú numai, dérú amú ămblatú eu singurú
Pe crescete marine călcândú ca pe țerrênă...

D'aveai și tu a trece asemeni mării, Leandre,
Nu te 'nghiția 'n veltvorea 'i unū mai ângustū abisū !

Respinsū de gerū, delfinulū totū îndeșertū se 'ncercă
În aerū să tresalte p'a mării suprafată;
Și vântulū dela crivētu, trântindu-se cu sgomotū,
Turbéză făr să pótă unū vallū din locū să misce;
Și vassele, ca 'n cercuri de marmoră copprinse
De ghița ce le 'ncinge, staū țepene : vėslaşulū
Talazurile dure ađi nu le mai despică;
Și'n unda degerată, cu capete affară
Veđi pesciī ce se'ncrustă, și unii mai trăescū !

Atuncea dērū cândū Pontulū și Dunărea spumândă
De iernă 'mbrățisate prindū pellița de ghița,
P'a Istrului luciosă și mēturată calle
Căllări pe cai selbateci vrășmașii vinū încóce,
Vestindū a lorū sossire săgețile ce sbóră,
Și remănendū dreptū urmă pământulū despuiatū !

Țerranii fugū departe, lăssandū câmpia prédă,
Și barbarulū răpescce puțina 'i avuțiă,
Totū ce putu să strîngă săténulū prin sudóre :
Și carrele, și turme, și sărăcia tótă !
Apoi pe robī îi légă cu mânele la spate...
Se ducū, se ducū sārmanii, privindū cu desperare

In urma lorū ogóre ce n'o să le mai vedă
Și foculū ce se 'nalță din șubrede colibe,
Căci barbarulū aprinde, dobóră, mistuesce
Totū ce nu póte duce, totū ce nu vrea să ducă,
Și stollurī de victime succumbă sub săgétta'ī
In verfū încărligată, allū cărī ferrū supsesse
Din erburī uccigase unū succū înveninatū!

Aci și'n timpū de pace resboiulū te 'ngrozescē;
De nu mai veđi pe barbarī, e spaīma ce țī-o lassā;
Și nimenī nu cutéză pe câmpū să tragă brazde;
Și țelină uītată rămâne sterpū pământulū;
Nici desfētatulū strugurū nu creșce 'n umbra viței;
Nici ferbe mustulū dulce în naltele bassinurī;
Unū pomū nu se dăresce, pe care ca'n vechime
Să scrie unū Aconțiū cuvinte de iubire;
Pustiă, tristă, nudă, nici arbure, nici frunđă...
Fugī, fugī d'acéstă țerră, tu omule fericē!
Și totuși din întrēga nemărginită lume
Aice, ah! aice osānda m'a trāmisū!

CÂNI ȘI LUPII

FABULA

Totă deosebirea de organism
între lup și câne se mărginește
în codă. **Duponchel.**

Un câne plin de fală,
Numit Buffon,
Celebru liberton,
Sciind istoria ce-i dice naturală
Din cartea lui Buffon,
Făcuse o'ntrunire de cănime,
Dulăi, prepelicari, zăvođi,
Mai toți nerođi,
Și le grăi din înălțime :

«Câni
«Cittadini !

- «Voiŭ să vĕ daŭ unŭ sfatŭ,
«Ca omŭ de statŭ.
«Să ștergemŭ urmele de barbariă,
«De care mĭ-e rușine mie,
«Căci sum civilisatŭ.
«Netoleranța ruginită,
«Moștenită
«Din timpĭi primitivi,
«Vĕ face esclusivi,
«Uitândŭ că lumea-ĭ ađi cosmopolită.
«In secolulŭ acesta liberalŭ
«Nu trebue și nu se pŕote
«A nu primi pe lupĭ la drepturile tŕote,
«Căci după codulŭ naturalŭ
«Numitŭ zoologiă
«Se sciă
«C'acești giupâni
«Și ei sunt totŭ unŭ felĭŭ de câni,
«Cu noi d'o singură tulpină :
«Familia canină,
«Avĕndŭ strămoșŭ pe mopsulŭ cellŭ scăpatŭ
«In ăille de potopŭ
«Făcĕndŭ unŭ hopŭ
«În Araratŭ...!»

Senzațiune mare
 În lătrătórea adunare !
 Cățeii mai allesü
 Din spiritü de progresü
 Se distingeau prin gălăgiä,
 Chiämându pe lupi la hora de frățiä.
 Unü câne ciobănescü atunci a disü :
 «Frumosü e'n teoriä
   «Și'n visü ;
   «Dar vë poftescü la stâni,
 «Ca să vedeți voi armoniä
   «De lapï și câni !»

O fabulă pentru Români,
 Cam înrudită
 Cu *kestia israelită* !

BRADULŪ

Cândū arde sórele de maiū,
Cândū vântulū iernei geme,
Mărețulū bradū pe naltulū plaiū
Stâ verde 'n orî-ce vreme.

* * *

O rădăcină de colosū
Și-a sfredelitū în stâncă,
Și de pe stâncă maiestosū
Mai sfredelesce încă !

* * *

De-multă cu blocul de granit
Ellă s'a făcută totă una,
Și p'amëndouî neconținut
Îi s'gudue furtuna.

* * *

Și lemnă și pétră la ună locă,
Verdeța'i ne'nteruptă
Aspiră geră, îndură focă,
Cu trăsnetulă se luptă !

* * *

La peptă cu viforulă turbată,
La capă cu norulă rece,
D'atăția ană nestrămutată
Ellă totă așa petrece.

* * *

D'arū fi să'i dată în văi adâncă
Odihnă desmierdată,
Răpindu'i viscole și stâncă
L'ați omorî pe dată !

* * *

Cându arde sórele de maïu,
Cându vântulŭ ernei geme,
Mărețulŭ bradŭ pe naltulŭ plaïu
Stâ verde 'n orŭ-ce vreme !

FEMEIA ÎNNECATA

FABULA

Pe malū șeđëndū
Plinū de 'ntristare,
Eū petreceamū prin gōndū
Pe rōndū
Necasurile vīueței solitare.

«Ce traū
«De raū
«A fi căsătoritū !
«Ce dulce armoniā
«Să totū iūbescī neconținutū,
«Fiindū mereū iūbitū

«Cu dușoșă !
«Mai în sfērșitū
«Și mie
«Îmī trebuī o soțā,
«Să morū—de bucuriā !»

D'o-datā

Iată

Allergā ore-cine,
Dāndū busta peste mine.

«—Bre, ce-ai pățitū, vecine?»

«—Rēū

«—Și bine !

«Nevēsta 'mī a cădūtū în rīū :

«S'a dusū

«Pe apă 'n susū,

«Și'ī cautū trupulū eū !»

«—Cu voīa dumi-talle,

«Tī-a fi, prietene, cam greū,

«Căci trebuīa s'apucī la valle...»

«—Invēțā, māī,

«Dór pe flăcāī

«Ca tine!

«Eū îmi cunnoscū nevēsta fôrte bine!

«Ea tôte le făcea pe dosū,

«Și prin urmare bïetulū vallū

«A fostū silitū s'o ducă nu în gïosū,

«Ci dreptū la dēllū :

«Pe placulū eī

«Să 'nnóte,

«Căcī altū-feliū nu se póte!»

Destulle sunt assemenea femeī,

Dērū nu se 'nnēcă tôte!

IONAȘCU-VODĂ

(1574)

BALLADA

«Robi să nu se facă! Nu voiu să mă 'nceurcă!

«Péră totu ce-î Turcă!»

Astü-feliü Ionașcu-vodă poruncesce.

Sbărnăe săgétta, și funebru'i cântă,

Accordatü în vëntü,

Șueră prin carne ș'apoï amușesce!

* * *

«Stați! Destullă trébă!» — țipă unü ciocoïu,

Stolniculü Moroïu,

Adducându cu sine p'unu vizirü séu paşă.
 «Dómne! — cătră vodă dice umilitü, —
 «Focu-î potolitü,
 «Să deschidî acuma şi punga vrăsmaşă!

* * *

«Seraskirulü âsta, ca să nu'lü omorî
 «O să'ţi dea comorî :
 «Gälbenaşî de aurü par'că ruptî din sóre!...»
 Domnulü în urgiă strigă : «Mâi fărtaţî!
 «Draculü să-î daţi
 «Turenlü şi ciocoîulü p'o spênðurătóre!»

* * *

Şi pe cândü armaşîi p'amëndouî în susü
 Ciórelorü i-au dusü,
 Dise vodă cătră céta î voinicéscă :
 «Cine vrea să scape ţerra de necazü,
 «Fie bunü vitézü
 «Şi la banulü naibeî să nu se gândesc î!»

CÎOCĂRLIA

Se duce cîocărlia spre țerrî mai fericite,
Lăssându măhnita érnă cu viscole și geră....
Plăpânda melodiă, poete 'n betrânite,
Cu 'ncetulă se retrage ș' illusiile peră !

* *

Natura cănunțită ș' acuma totă mai cată
Pe blânda căntătore cu căntecu-î perdută !
Nu mai spera, poete, în ânima' țî sfărmată
Să redeștepă avêntulă doritulă trecută !

* *

Se duce cîocărlia să cânte 'n depărtare,
Acolo unde véra mai póte străluci...
Ce mai așteptîi, poete? E diua de plecare!
Veî mai cânta o dată... dérû numaî nu aci!

DARULU DUNARII

DIN OVIDIU, PONTICU, III, 8.

M'amă totă gânditū, amice, din dunăreŋa țerră
 Ce ți-așū puté eū óre la Roma să trămittū?
 E căutatū argintulū, séū aurulū mai bine,
 Dérū a'lū primi nu'ți place, deprinsū mereū a da;
 Ș'apoī în aste locuri nieī s'aū visatū comóre,
 Abia putēndū o brazdă să tragă bietulū plugū!

* * *

P'allū teū vestmētū adessea purpura strălucesce :
 Purpură strălucită așū vré eū să'ți offerū ;
 Dérū turmele sarmate daū lână grossolană

Și n'arū puté s'o pingă o labă de Sarmatū;
 Nicī fetele nu țesse, ei macină la grâne
 Séu âmbă după apă cu donița pe capū!

* * *

Aice blânda viță a strugurului dulce
 Nu se 'mpletește verde în gîrurulū unūi ulmū,
 Nicī arborulū nu'și plécă mlădițele 'ncărcate
 De fructe përguite sub luminosulū cerū:
 Pelinulū singurū numai informū îmbraccă șessulū
 Și nu rodesce câmpulū decâtū amărăciunī!

* * *

Pe 'ntregulū țermū sinistru allū mării furtunose
 Cătândū o suvenire și negăsindū nemicū,
 Din erudulū meū essiliū eū iți trāmittū o tolbă,
 Pe care-amū îndessat'o cu scitice săgeți,
 Dorindu-ți ca vrasmașiī ce'i fi avëndū să cadă
 Toți unulū câte unulū sub otrăvitulū ferrū!

* * *

In aste văgăune selbatece și dure
 Săgetta 'nveninată e singurulū condeiu,

Ce serie 'n vastulū spațiū poeme sângeróse,
Avëndū în locū de versurī cadavre puse'n șirū!
Resbellulū în turbare e Muza dunărenă:
Cu fruntea descreșită primesce darulū meū!

MAGDA LUÎ ARBURE

BALLADA

Rănită pîn' la mórte, cu sabia 'n mână
Fu hatmaulă Arbure prinsă;
Ducîndu-lă departe la hórda păgână,
Dispare Tătarulă învinsă.

*

Pe câmpulă isbândeî staî corturî întinse
Voinicîi cu Domnulă loră bîndă;
De hatmanulă Arbure vorba se 'ncinse :
Gelîa fie-care pe rîndă !

*

Dérü Vodă se scólă aprinsü de mânia :

«Lăssați bocituri de copii!

«Vitezî ca și dënsulü avemü noi o miă,

«O miă și sute de miî!

*

«Intréga Moldovă de hatmanî e plină,

«D'unü chipü, d'o faptură, d'unü osü!

«Veđut'ați, la naiba, o mumă română

«Să crëscă unü fiü ticălosü ?

*

«Atuncî România se sterge din lume,

«Cândü țerra 'i din Pontü în Carpați

«In stare va fi să-î înșire anume

«Pe cei ce-sü născuți împërați !..»

*

«Așa să trăescî!» îi respunde d'o dată,

Sossitü p'unü călluțü tătărescü,

Unü tënëru cu frageda voce de fëtă

Vibrândü dintr'unü chipü ängerescü.

*

E fiica lui Arbure, care 'n băttaiă

Pe hatmanü l'a fostü însoțitü,

Lucindü pintre cete ca luna bălaiă

Pe cerulü de nori învëllitü.

*

Cându Magda văduse pe falnicu-î tată
Cădută sub o dróia de râni,
Plăpânda fecióră ca fiara turbată
Isbîia și mușca pe păgâni.

*

Acuma l'a țerrei serbare venită,
Ea dice : «Și eū voiū să'nchinū !
«Addus'amū cu mine o cupă cernită :
«Turnați'mî într'insa pelinū ! »

*

Ș'aruncă p'o mėsă, plinū încă de sânge,
Unū capū urriciosū de Tătarū :
«Cândū țerra 'î ferice, nici Magda nu plânge !
«Voiu bé . . . înse étă paharū ! »

IN APRILE

FRAGMENTU

In blânda pădurice sorbându allū primă-verii
Profunū redeşteptatū,
Simţescū a mea fiinţă sub arşiţa plăcerii
Topindu-se treptatū;
Şi éccē din topirea 'i încetū-încetū resare
Buchetulū de idei,
Precumū pe câmpū zăpada topită cândū dispare
Crescū florī din succulū ei!

*

Abia s'aşterne érba d'a-séră încolţită
Din fragedulū pământū,

Abia veđi câte-o frunđă pe crénga ce s'agită
 Sub amorosulŭ vântŭ,
 Abia o păsserică în aerŭ ciripesce
 Pelerinagiulŭ seŭ . . .
 Sunt tóte mici, și 'n tóte gândirea'mi urmăresce
 P'unŭ mare Dumneđeŭ !

*

Selbateculŭ își cată divinităđi in sóre :
 Giganđi adoră elŭ,
 Călcândŭ pe nevedute sub durele'ı picióre
 Unŭ puiŭ de gândăcellŭ ;
 Dérŭ tocmai microscopulŭ mai colossalŭ mi-arată
 Pe ziditorulŭ meŭ :
 Într'unŭ nemicŭ să 'ncapă ō lume minunată,
 Ah, éccē Dumneđeŭ !

*

Abia s'așterne érba d'a-séră încolțită
 Din fragedulŭ pământŭ,
 Abia veđi câte-o frunđă pe crénga ce s'agită
 Sub amorosulŭ vântŭ,
 Abia o păsserică în aerŭ ciripesce
 Pelerinagiulŭ seŭ. . . .
 Sunt tóte mici, și'n tóte gândirea'mi urmăresce
 P'unŭ mare Dumneđeŭ !

*

In blânda pădurice sorbându allū primă-verii
Profumū redeşteptatū,
Simţescū a mea fiinţă sub arşiţa plăcerii
Topindu-se treptatū;
Şi éccē din topirea'ī încetū-încetū resare
Buchetulū de ideī,
Precumū pe câmpū zăpada topită cândū dispare
Crescū florī din succulū eī!

LUI N. NICOLÉNU

1866.

Ride omulū, cătū e giune ;
Cătū e giune, omulū plânge ;
    Și rîdêndū-plângêndū,
Cântă cântece nebune,
Cântă cântece de sânge,
    Cântă vrêndū-nevrêndū !

*

Rîsu-î o speranță plină,
Plânsul-î urma de speranță
    Ruptă din appusū;
Érū speranța 'î o grădină
D'unde cânteculū se lanță
    Dreptū la Cellū de susū!

*

Înse étă fără veste
Focu 'n spuđă se preface,
    Spuđa pere 'n vântu :
Cândü speranța nu mai este,
Tace plânsulü, rîsulü tace. . .
• Cumü vreî să mai cântü !

*

Amü agiunsü o căđetur^x
Și privescü cu nesimțire
    Impregiurulu meu :
Fără témă de tortură,
Fără dorü de fericire,
    Voü să cugetü eü !

*

Suffletü veștedü, minte rece,
Mî-a remasü atăta 'n lume
    S'o totü cântărescü :
Orî-ce țipă, orî-ce trece,
Să despoü de mândru-î nume,
    Masca să-î răpescü !

*

Totü ce-î falnicü, totü ce-î mare,
Totü ce'ți place în natură,
    Giune cântărețü,

Nu-î așa precumă se pare !
Totul merge cu măsură !
Totul are preț !

*

Diua sbóră, nóptea vine :
Cândū din marea viueței giune
Veï sossi la malū,
O să vedī și tu ca mine,
Și ca mine tu veï spune :
Sarbedū carnavalū !

*

Pên' atuncī rîsulū și gîalea
Te 'mpressóră și te 'mbată :
Cântă! nu 'nceta!
Cânteculū deschide callea :
Cine n'a cântatū vr'o dată,
Nu va eugeta !

FINE

TABLA DE MATERIE

	<u>Pag.</u>		<u>Pag.</u>
Prefața	III	Vorniculă Iancu Moțocă	62
Frunțele	1	Luntrea	66
Cranulă luă Michaiă cellă		Codrulă	68
Vitěză	3	Tabloă flamandă	107
La Iulia	6	După băttăliă	109
Severină	10	Ovidiă la gurele Dunării	111
Viersulă	23	Căniă și Lupiă	116
Femeă cu cățellulă	26	Bradulă	119
La Romănia	28	Femeă innecată	122
Muntele și vales	33	Jonașcu-vodă	125
Portretulă	35	Cfocărlia	127
Complotulă bubei	37	Darulă Dunării	129
Lilica	46	Magda luă Arbure	132
Oda la cfocoă	48	In aprile	135
Dorulă	56	Luă N. Nicolănu	138
Serăcia	59		

